

ВІЙСЬКО

№8 (86) 2007

УКРАЇНИ

ОПК України:
курс на
уніфікацію

6

...плюс
кодифікація усіх
Збройних Сил

26

Сильний бік
«слабкої»
статі

36

**16 РОКІВ НА ВАРТІ
НЕЗАЛЕЖНОСТІ**

ВІЙСЬКО УКРАЇНИ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДРУКОВАННИЙ ОРГАН
МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Головний редактор:

Володимир ГОРІШНЯК
redactorVU@yahoo.com

Редакційна колегія:

Іван АНДРОСЕНКО
Сергій БАСАРАБ
В'ячеслав БУГІЛЬ
Петро БУНЯК
Володимир ГАЛАНЦЕВ
Микола ДРАГАН
Сергій КОЖЕНЕВСЬКИЙ
Олександр КОПАНИЦЯ
Григорій КРИВОШЕЯ
Юрій КУЗНЕЦОВ
Андрій ЛИСЕНКО
Михайло МАЛЯРЧУК
Владислав МАРІ
Іван МАРКО
Віталій РАДЕЦЬКИЙ
Іван СТУПАК
Ілля ТИЩЕНКО
Андрій ФЕЦЕНКО
Микола ЦИЦЮРСЬКИЙ
Леонід ШОЛОМИЦЬКИЙ
Анатолій ЧАЙКОВСЬКИЙ

Дизайн та верстка:

Андрій ПОГОРЕЛОВ

Літературні редактори:

Валентина БОЖОК
Людмила ЗАГОРНОЮК

Реклама:

Вадим ЗЕЛІНСЬКИЙ
В'ячеслав ПЕТРОВСЬКИЙ

Засновник Міністерство оборони України
Рік заснування часопису — 1994,
Перший редактор — Вячеслав БОЛОТНЮК

Адреса редакції: вул. Мельникова, 81. 04050,
Київ, Україна, а/с 72. Тел. (044) 483-08-39,
489-38-59, 454-42-02.
E-mail: viysko2003@ukr.net;
http://www.mil.gov.ua/viysko_ua
© «Військо України», 2007

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ № 827 від 12.07.1994 р.
Підписано до друку: 31.07.2007 р.

Передплатний індекс: 74101

Передплату можна оформити в кожному
відділенні зв'язку.

Інформаційна підтримка:
Управління прес-служби МО України.

При використанні матеріалів посилання на
журнал «Військо України» обов'язкове. Журнал
надає авторам можливість висловлювати
думки, які не віддзеркалюють погляди редакції.
За зміст реклами відповідає рекламодавець.

Технічна
підтримка

ТЕМА НОМЕРА6

**Оборонно-промисловий комплекс України:
курс на уніфікацію**

Володимир БОЙКО

ЕКСКЛЮЗИВ16

**Іван Андросенко: «Міжнародне
співробітництво сприяє утвердженню
України в статусі учасниці системи
колективної безпеки у світі»**

МОДЕРНІЗАЦІЯ ВІЙСЬКА.....20

Ставка — на «цифру»

Михайло МАЛЯРЧУК

НОТА BENE26

...плюс кодифікація усіх Збройних Сил

Юрій КУМЕДА

ТВОЇ СИНІ, УКРАЇНО!30

Десантний гарт генерала Раєвського

Євген ЛЕВЧЕНКО

МОРАЛЬ І ЗАКОН.....34

«...військового звання — позбавити»

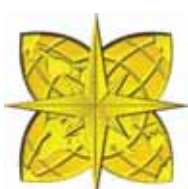
Сергій БАСАРАБ

ШЕРШЕ ЛЯ ФАМ.....36

Сильний бік «слабкої» статі

Наталія ДУБЧАК

ГЕРАЛЬДИЧНИЙ КЛУБ40

**ЗНАКовий момент:
від уніфікації до персоналізації**

Олександр МУРАВЬОВ

НОТАТКИ ПУБЛІЦИСТА42

Сини і пасинки Незалежності

Микола ГУЦУЛЯК

ВАШ ВИХІД, МАЕСТРО!46

**Іван Москаленко: «Де б не виступав
колектив Національного
президентського оркестру, глядачі
завжди аплодували йому стоячи»**

Виконуючий обов'язки Міністра оборони України Леонід Поляков своїм наказом позбавив військового звання офіцера, який організував допуск транспорту на територію 275-ї артилерійської бригади для вивезення кольорових металів

Офіцери Збройних Сил України вивчають військову термінологію французькою мовою під час «Курсу військових спостерігачів» у Центрі підготовки офіцерів для багатонаціональних штабів Національної академії оборони України

Спільним наказом Міністра оборони України і Міністра освіти і науки України Полтавський військовий інститут зв'язу приєднується до Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут».

Міністр оборони України видав низку наказів, якими вносяться зміни до Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці деяких категорій працівників установ, закладів та організацій Збройних Сил України

У Львові відбулася військова рада Західного оперативного командування, присвячена виконанню заходів реформування військових частин, зокрема, вивозення боєприпасів, здачі надлишкового майна, озброєння і військової техніки

Міністр оборони України своїм наказом затвердив Зміни до Тимчасового переліку посад офіцерського складу, які в мирний час можуть замінюватися цивільними особами

Харківське конструкторське бюро з машинобудування імені А. Морозова отримало від Кабінету Міністрів України повноваження спецекспортера до 1 березня 2010 року

За спільну військову працю у складі українсько-польського батальйону у Косовому Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Польща в Україні Яцек Ключковскі вручив Бронзові медалі Війська Польського колишнім українським миротворцям

Інформаційний бюлетень «2007 – перепідготовка та допомога у працевлаштуванні звільненим військово-службовцям Збройних Сил України» був презентований під час тренінгу, проведеного фахівцями РКЦ на Київщині

«У разі виходу Російської Федерації з Договору «Про Звичайні Збройні Сили в Європі» Україна вживатиме адекватних заходів, з урахуванням інтересів національної та регіональної безпеки».

З виступу виконуючого обов'язки Міністра оборони України Леоніда Полякова під час брифінгу в Кабінеті Міністрів України

Оскільки в сучасному світі багато речей проводиться ізольовано, деякі країни намагаються вирішити свої питання безпеки, не враховуючи безпеку інших країн, то, на думку Леоніда Полякова, для нас це неможливо.

— Крапку у цьому питанні ще не поставлено. З урахуванням того, що буде далі, Україна адекватно реагуватиме у відповідності з чинним законодавством, баченням Президента України, як Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України, і тими рішеннями, які ухвалюватимуться в Раді національної безпеки та оборони України, — наголосив Леонід Поляков.

Виконуючий обов'язки Міністра оборони України вважає, що у разі виходу Росії з ДЗЗСЄ Україна розглядатиме не тільки свої дії в односторонньому порядку, але й комплекс багатобічних дій з урахуванням інтересів Росії, європейських країн, а також таких важливих стратегічних партнерів, як США і Канада.

— Це буде комплекс дипломатичних і військово-політичних заходів, але потрібне буде рішення РНБО, — наголосив Леонід Поляков.

24 липня в Києві в рамках візиту в Україну делегації Міністерства оборони Республіки Італія на чолі з Генеральним секретарем оборони — Національним директором Озброєння Міністерства оборони Італійської Республіки корпусним генералом Джанні Ботонді в Міністерстві оборони України відбулися двосторонні

переговори представників оборонних відомств двох країн.

— Я дуже уважно вивчив результати попередніх наших зустрічей і дійшов висновку щодо необхідності продовжувати співробітництво у військово-технічній сфері між Міністерствами оборони України та Італійської Республіки, — зазначив під час переговорів заступник Міністра оборони України Володимир Терещенко. — Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Італійської Республіки про військово-технічне співробітництво відкриває нові рубежі і перспективи, дозволяє ширше озирнути існуючі проблеми. У нас багато цікавих моментів для подальшої співпраці, — наголосив Володимир Терещенко.

У свою чергу Генеральний секретар оборони — Національний директор Озброєння Міністерства оборони Італійської Республіки корпусний генерал Джанні Ботонді висловив бажання співпрацювати з українськими колегами у військово-технічній сфері.

— Вважаю підписання нинішньої Угоди між нашими урядами поштовхом для поглиблення подальшої співпраці в сфері військово-технічного співробітництва.

Після завершення переговорів делегації Міністерства оборони України та Міністерства оборони Італійської Республіки у повному складі переїхали до Міністерства промислової політики України, де відбулася церемонія підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Італійської Республіки про військово-технічне співробітництво.

13 липня під головуванням Міністра оборони України Анатолія Гриценка відбулася нарада з керівним складом Міністерства оборони і Генерального штабу Збройних Сил України, під час якої вирішувалися питання дотримання системності у прийнятті рішень, доведення їх до особового складу всіх категорій і контроль за їх виконанням.

— Системність — це ключове слово. Це обов'язкова умова виконання поставлених завдань, тим більше на вищому стратегічному рівні, де ціну помилок відчують більше 200 тисяч людей, які служать у Збройних Силах, — зазначив Анатолій Гриценко.

Міністр оборони наголосив на тому, що наслідки провалу завдання, скоєного одним високопосадовцем, перекреслюють важливі здобутки і позитивні результати роботи тисяч людей.

На нараді також йшлося про дотримання основних умов — своєчасного і в повному обсязі виконання завдань.

— Це не одномірні завдання, а комплекс заходів, система, яка при виконанні не на 100 відсотків просто руйнується, — підкреслив Міністр оборони.

Керівник оборонного відомства поставив низку завдань керівництву Міністерства оборони і Генерального штабу Збройних Сил України. Зокрема, це формування бюджету Міністерства оборони на 2008 рік, підготовка цільової програми розвитку Сил спецоперацій, розробка Концепції щодо удосконалення кадрової політики, прискорення введення і розподілу житла для військовослужбовців. Серед окремих питань, які потребують пріоритетного вирішення, Анатолій Гриценко визначив оптимізацію використання наявних баз і арсеналів та підвищення на них пожежовибухобезпеки, забезпечення військ паливом, а також прискорення наповнення спецфонду з підготовкою пропозицій щодо пріоритетного розподілу надходжень.

Окремо Міністр оборони України зупинився на процесі переходу військ на новий принцип харчування — контрактування послуг, зазначивши, що українські військовослужбовці мають бути на полігоні, а не в наряді на кухні.

Київ відвідала делегація Міністерства оборони Республіки Казахстан на чолі із заступником Міністра оборони Республіки Казахстан генерал-лейтенантом Булатом Джанасаєвим. Ця подія стала ще одним кроком у налагодженні більш тісної співпраці двох країн та здійсненні плану заходів з проведення Року Казахстану в Україні. Українську сторону під час переговорів очолював заступник Міністра оборони України Владислав Марі. Сторони обговорили

подальший розвиток двостороннього співробітництва між збройними силами Республіки Казахстан та Збройними Силами України. Приємною особливистістю перебування військової делегації Республіки Казахстан в Україні стало те, що до її складу увійшов творчий колектив Центрального ансамблю Міністерства оборони Республіки Казахстан, який дав концерти у військових частинах і гарнізонах Збройних Сил України.

Заступник Міністра оборони України Владислав Марі позитивно оцінив результати діяльності Управління розгляду звернень та прийому громадян Міністерства оборони України у першому півріччі нинішнього року. Усього до Управління звернулося понад 1300 громадян, переважна більшість з яких просили вирішити проблеми щодо проходження військової служби та усунути розбіжності у розмірах пенсійного забезпечення. Слід відзначити зростання активності та бажання громадян бути прийнятими на особистих прийомах Міністром оборони України та його заступниками. Приміром, у січні-червні інтенсивність надходження та кількість звернень громадян до керівництва Міністерства оборони на особистих прийомах зросла майже втричі порівняно з аналогічним періодом минулого року. В той же час кількість скарг зменшилася на 25 відсотків.

Більше 1000 студентів Військового інституту Київського національного університету та 12 вищих навчальних закладів столиці проходять навчальний збір на базі 169-го Навчального центру Сухопутних військ ЗС України

Представники транспортної авіаційної бригади Повітряних Сил ЗС України під час візиту до американського штату Каліфорнія обговорили партнерські програми між авіаційними базами повітряних сил обох країн

Обговорити питання підготовки сержантів та подальше реформування Сухопутних військ Збройних Сил України до Києва приїхала американська делегація на чолі з начальником оперативного управління сухопутних військ Збройних Сил США в Європі генералом Девідом Пе

В рамках експерименту з підготовки резервістів для Збройних Сил України у Південному оперативному командуванні відібрано 197 кандидатів на проходження служби у військовому резерві, у тому числі 116 офіцерів

На Тернопільщині відкрито військово-патріотичний табір «Легіонер», в якому юнаки матимуть змогу ознайомитися з життєдіяльністю військових частин Бережанщини та зразками сучасної техніки і зброї

У Мукачевому відбулися урочистості з нагоди 85-річчя з Дня ствернення 128-ї Гвардійської окремої механізованої бригади 13-го АК Сухопутних військ ЗС України

З нагоди 80-ї річниці з Дня заснування Народно-визвольної армії Китаю Ансамбль пісні і танцю Збройних Сил України запрошений Шанхайською артистичною компанією для участі у Міжнародному музичному фестивалі

На чемпіонаті Європи з кульової стрільби спортсмени Збройних Сил України у складі Національної збірної показали найвищі результати та здобули перші місця в індивідуальному і командному заліку

ОЖИДІВ:

ГЕРОЇ НАШОГО ЧАСУ

Військовослужбовці 704-го окремого полку РХБ захисту 13-го армійського корпусу гідно виконали покладені на них завдання по ліквідації техногенної катастрофи на Львівщині

Перебуваючи 20 липня в районі техногенної катастрофи поблизу села Ожидів на Львівщині, Президент України Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України Віктор Ющенко високо оцінив професіоналізм фахівців міністерства надзвичайних ситуацій, особового складу міністерства внутрішніх справ та військовослужбовців 704-го окремого полку РХБ захисту 13-го армійського корпусу.

— Загін ліквідації наслідків стихійного лиха техногенного характеру (саме таку назву має підрозділ МО України) прибув до Ожидова вже на другий день після аварії, — розповів заступник начальника інженерної служби 13-го АК підполковник Василь Токарчук. — Основну силу загону складає рота 704-го окремого полку РХБ захисту під керівництвом ка-

пітана Сергія Карпінського. Тут також знаходилися командир частини полковник Володимир Дациук та старший оперативної групи в польовому таборі від Збройних Сил України (він же начальник штабу) — перший заступник командира 13-го АК полковник Ігор Колесник, який був координатором по взаємодії з силовиками інших військових форму-

вань та планував застосування загону відповідно до ситуації.

Слід зазначити, що в ліквідації наслідків аварії від Збройних Сил України брали участь не тільки воїни-хіміки, а й військовослужбовці 80-го окремого аеромобільного полку та 3-го полку армійської авіації. За допомогою дезінфекційно-душового автомобіля вони виконували помивку особового складу, задіяного на відновлювальних роботах, та займалися перевезенням рятувальників МНС зі Львова до Ожидова і назад.

Як зазначив командир роти РХБ захисту капітан Сергій Карпінський, основними завданнями, які стояли перед підрозділом, були дезактивація пожежних підрозділів, безперебійне забезпечення водою всього особового складу, який перебував у таборі ліквідаторів лиха, пілепридушення місцевості спеціальним розчином тощо.

Всі ці завдання виконували військові хіміки й під час перебування Президента України в зоні аварії. Зокрема, неподалік від місця катастрофи розрахунок авторозливної станції (АРС-14) у складі сержанта військової служби за контрактом Віктора Мишковського і рядового військової служби за контрактом Ігоря Кушика проводили повну спеціальну обробку пожежних підрозділів МНС, які виконували роботи в зоні найбільшої небезпеки. За словами заступника начальника інженерної служби 13-го АК підполковника Василя Токарчука, тільки на ці потреби в середньому витрачалося до 7500 т води за добу. Цілодобово, кожних дві години водії на спецмашинах виїжджали до найближчого водоймища, яке знаходилося на відстані 10 км від табору.

Президент України Віктор Ющенко дав високу оцінку професіоналізму рятівників МНС, МВС і

особового складу 704-го окремого полку РХБ захисту ЗС України, які зробили усе щоб мінімізувати наслідки катастрофи. В свою чергу міністр охорони здоров'я Юрій Гайдаєв відзначив високий фаховий рівень працівників Військово-медичного клінічного центру Західного регіону.

26 липня в бочки з водою був зібраний увесь кристалізований фосфор, після чого його завантажили у вагони. Усього до вивозу підготовлено 47 тонн жовтого фосфору та 15 куб. метрів забрудненого ґрунту.

Окрім того, військовослужбовці Збройних Сил України надали необхідну допомогу у відновленні пошкодженої ділянки залізничної колії в обох напрямках руху та заклали 1200 мішків з піском для укріплення дамби.

Віталій СТЕЧИШИН
Фото Сергія БЕРЦЯ

Зведений загін 51-ї окремої механізованої бригади 13-го армійського корпусу Сухопутних військ ЗС України під керівництвом підполковника Володимира Ратника виконав гуманітарну місію по наданню допомоги населенню Волинської області, яка найбільше постраждала від стихійного лиха. До складу військового загону, зокрема, увійшли три одиниці автомобільної техніки, три польові кухні з розрахунку на 125 осіб кожна та шість цистерн для води. А також кухарі, водії та санінструктор із числа військовослужбовців служби за контрактом та 30 осіб робочої команди із числа солдатів строкової служби.

За доповіддю Об'єднаного оперативного командування Збройних Сил України для узгодження дій з ліквідації наслідків буревію під керівництвом голови Турійської районної державної адміністрації 27 липня була проведена координаційна нарада в ході якої було прийнято рішення щодо розділення зведеного загону від 51-ї омбр на дві групи. Перша група військовослужбовців здійснювала розчистку під'їзних шляхів та вулиць селища Силець, друга здійснювала до селища Ставки.

Силами військовослужбовців груп розчищено понад півтора кілометра вулиць, вивезено 7 вантажівок з гіллям та 12 причепів зі сміттям.

Довідково: Загальна чисельність зведеного загону від 51-ї омбр складала 39 військовослужбовців, серед яких, окрім робочої команди, яка здійснювала безпосередню розчистку завалів у населених пунктах Турійського району, також водії, санінструктор та кухарі.

За інформацією Управління прес-служби Міністерства оборони України

ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ:

КУРС НА УНІФІКАЦІЮ

Сьогодні цілком очевидним є те, що зберегти систему озброєння і військової техніки, яка залишилась в Україні після розпаду СРСР, в існуючому вигляді неможливо. Вона не відповідає ні завданням Збройних Сил України, ні економічним можливостям держави та її оборонно-промислового комплексу. Тому в умовах вкрай обмежених асигнувань єдиним можливим способом підтримання боєздатності військових формувань є модернізація і подовження визначеного ресурсу існуючого озброєння.

Досвід застосування й експлуатації озброєння та військової техніки в Збройних Силах України протягом 1992–2007 років свідчить про те, що технічна складова української армії не лише застаріла морально та фізично, а й вичерпала свій ресурс. Вітчизняне військово-промислове виробництво і технології також неспроможні задовольняти необхідну якість, ефективність та продуктивність праці.

В той же час за 15 років не створено жодного новітнього зразка зброї (йдеться про засоби уражен-

ня та вогневі засоби), хоча державою витрачені величезні фінансові та матеріальні ресурси.

Натомість досвід багатьох країн світу показує, що озброєння і військову техніку можна довести до сучасного технічного рівня шляхом модернізації їх тактико-технічних характеристик і при цьому знизити затрати у порівнянні зі створенням нових зразків в декілька разів. Разом з тим, удосконалити ОВТ можливо лише за умови, що вимоги підвищення ефективності певного зразка закладаються вже

на стадії його розробки (так звана глибока модернізація). Прикладом є зенітні ракетні комплекси «Патріот» і «Хок» (США), модернізація яких успішно здійснюється вже понад 20 років.

На жаль, в колишньому СРСР озброєння якого одержала у спадок Україна, глибока модернізація не мала необхідної підтримки. В умовах майже необмеженого фінансування більш доцільним вважалося створення нових зразків ОВТ. І підтримку держави у вигляді премій, нагород та додаткових коштів отримували ті науково-конструкторські бюро, які займалися створенням саме нових зразків. У практиці проведення модернізації мало місце й інше негативне явище, коли замість справжньої модернізації розробники здійснювали так зване «повзуче» удосконалення зразків за рахунок не нових, а вже існуючих науково-технічних рішень. При цьому бойові властивості, тактико-технічні характеристики та ефективність озброєння і техніки не поліпшувалися.

Натомість широко практикувався корупційний «відкат» державних коштів під виглядом модернізації. За досвідом Росії він може

складати до 50 відсотків фінансових ресурсів, спланованих на удосконалення існуючих зразків. В Україні протягом минулих 15 років таке негативне явище також мало місце.

Отже, сьогодні перед державою та її збройними силами постає надто складна проблема — оснащення армії конкурентоспроможною системою озброєння нового покоління. Відповідно до основних положень Воєнної доктрини України і Стратегічного замислу застосування Збройних Сил України очікується, що бойові (воєнні) дії матимуть міжвидовий характер.

Тому в українській армії триває процес створення міжвидових угруповань, тобто на рівні «корпус–бригада» діятимуть багатофункціональні формування із залученням військ (сил) різних видів збройних сил і родів військ. Створюється також єдиний орган управління — Об'єднане оперативне командування.

Крім того, передбачається, що Збройні Сили України виконуватимуть завдання у складі не лише міжвидових, а й багатонаціональних угруповань. У зв'язку з цим принципового значення набувають питання сумісності і взаємодії, які, до речі, є основними критеріями уніфікації. Це передбачає приведення будь-якої системи до єдиних стандартів з можливістю заміни її складових удосконаленими зразками. Тому військово-технічна оснащеність військових формувань має характеризуватися високим рівнем уніфікації озброєння як на рівні видів і родів військ ЗС України, так і на рівні збройних сил інших країн (міждержавна уніфікація).

Це вимагає створення не просто окремих зразків, а єдиної системи озброєння міжвидового призначення, тобто сукупності засобів, які функціонують у єдиній мережі управління та інформаційного забезпечення.

Аналіз світового досвіду розвитку озброєнь за останні 70 років показав, що зростання кількості бойових завдань та можливостей зумовили відповідно збільшення типу та номенклатури, складності озброєння і, зокрема, різке зростання його вартості. Вартість розробки складних систем озброєння оперативно-стратегічного при-

За умов скорочення асигнувань на оборону проблема уніфікації є одним із наріжних каменів військово-технічної політики України.

значення сьогодні оцінюється в десятки мільярдів доларів.

Вартість систем озброєння нового покоління, порівняно з попередніми, може зрости в 3–5 разів, а під час переходу від четвертого до п'ятого покоління рівень витрат стане на порядок вищим. Раціональним рішенням за таких умов, як показує досвід, є зниження вартості озброєння за рахунок його уніфікації. За оцінками американських фахівців, кожний долар, залучений до робіт з уніфікації, дає економічний ефект, який оцінюється десятима доларами.

Слід зазначити, що найбільший економічний ефект очікується від уніфікації озброєння на рівні видів збройних сил та родів військ. Як стверджують фахівці, використання базової технології стратегічної балістичної ракети «Тополь-М» для ракети «Булава» на рівні двох видів збройних сил Росії (сухопутні війська та ВМФ) дозволить зменшити фінансові витрати на 20–25 відсотків. Економія від створення таких уніфікованих ракет може скласти не менше 30–40 відсотків вартості дослідно-конструкторських робіт, а це 12–15 млрд карбованців (близько 400 млн дол.).

Єдині підходи до розробки тактико-технічних вимог і принципів уніфікації ОВТ на рівні виробників дає можливість формувати стратегію кооперації в галузі виробницт-

ва озброєнь. Прикладами кооперації, яка охоплює весь цикл створення певного виду озброєння, є розробка системи «Євротінгер», ракети «Містраль», літака «Єврофайтер». В Росії прикладом реформ щодо створення великих науково-виробничих інтегрованих структур можуть стати корпорація «Тактичне ракетне озброєння», концерн «Алмаз-Антей» (озброєння ППО), суднобудівна (озброєння ВМФ) та авіаційна (озброєння ВПС) корпорації.

У США, наприклад, фірми «Боїнг» і «Локхід-Мартін» здійснюють консолідацію за функціональним принципом. Тобто всі системи озброєння випускаються дочірніми підприємствами, які є елементами замкнутого виробничого циклу в масштабах усієї компанії.

Отже, в умовах різкого скорочення асигнувань на оборону та жалюгідного стану виробничої і технологічної баз більшості оборонних підприємств проблема уніфікації набуває особливої актуальності і може розглядатися як один із наріжних каменів військово-технічної політики України.

Для здійснення уніфікації перспективних систем озброєння на високих рівнях пропонується стратегія її проведення «згори — вниз». При такому підході побудова системи озброєння починається із загальних відомостей про

проект. Стратегія «згори — вниз», від уніфікації основних параметрів зразків озброєння до найдрібніших елементів (агрегати, вузли, деталі), створює сприятливі умови для здійснення галузевої уніфікації, яка може базуватися на конкретних об'єктах озброєння.

При цьому слід враховувати особливості, властиві військовій уніфікації. Йдеться про два основних аспекти — виробничо-економічний і військово-економічний. Перший полягає у підвищенні взаємозамінності технологічних процесів, удосконаленні проектування і виробництва, а також досягненні високої мобільності під час розробки і виробництва нових зразків озброєння та техніки. Військово-економічний аспект має на меті обґрунтувати випуск такого раціонального і перспективного типу озброєння, який забезпечить високу взаємозамінність зразків ОВТ, їх сумісність і необхідну ефективність у складі різних видів збройних сил.

Важливим показником при обґрунтуванні доцільності уніфікації є економічна ефективність, для визначення якої варто обрати метод співставлення витрат до і після її проведення. Відповідно до цього методу економічну ефективність доцільно оцінювати виграшем у вартості одиниці уражаючого потенціалу уніфікованого зразка порівняно з неуніфікованим.

Аналіз витрат на виробництво системи перспективного озброєння свідчить, що найбільший приріст економічної ефективності можна отримати за рахунок уніфікації засобів оперативного призна-

Застосування модульних структур дозволяє знизити вартість техніки, покращити її взаємозамінність, технічне обслуговування та експлуатацію.

чення. Отже, під час формування такої системи зусилля та асигнування слід спрямувати, в першу чергу, на базово-модульну побудову засобів оперативного рівня. Це забезпечить зменшення витрат на виробництво на 19,8 відсотка.

Модульність побудови передбачає можливість формування різних за призначенням і складом частин озброєння певного виду, які мають функціональну та конструктивну закінченість і використовуються в декількох системах різних видів збройних сил та родів військ. Застосування модульних структур дозволяє ефективно вирішувати проблеми зниження вартості техніки, її взаємозамінності та зручності в технічному обслуговуванні й експлуатації. Така стратегія дозволить визначити концепцію проектування озброєння на довгострокову перспективу — 10–15 років і більше.

Стратегія модульної побудови широко застосовується вже сьогодні. Прикладом такого конструкторського рішення може бути радіолокаційна система протиракетної оборони типу «Воронеж» (Росія): аварії на цій радіолокаційній станції були ліквідовані в короткі терміни з мінімальними затратами шляхом заміни модулів різними підприємствами оборонно-промислового комплексу.

Для парку легкоброньованих машин (Україна, Росія) на згаданому принципі створюється уніфікований бойовий модуль. За рахунок підвіски різних бойових модулів забезпечується виконання декількох бойових завдань. Найбільший економічний ефект та технічну перевагу базово-модульний принцип може давати при побудові великих і складних технічних систем, до яких належать системи озброєння угруповань міжвидового призначення.

Отже, існуюча система озброєння, яка застаріла морально, фізично, не спроможна забезпечити необхідну боездатність української армії. Не менш важливим є те, що вона не відповідає Стратегічному замислу бойового застосування Збройних Сил України, тобто умовам сумісності різних видів і родів військ та побудови інтегрованих угруповань сил і засобів міжвидового призначення. Часткова ж її модернізація (при принциповій неможливості глибокої модернізації) може лише продовжити визначений ресурс деяких зразків. А розробка окремих нових моделей поза новою системою озброєння принципово не змінить загального стану технічного оснащення збройних сил.

Тому головним стратегічним курсом держави на довгострокову перспективу (після 2020 року) має стати створення сучасних систем озброєння міжвидового призначення на основі їх високорівневої уніфікації. Це дозволить суміщати процес розвитку Збройних Сил України та їх технічного переоснащення з реформуванням оборонно-промислового комплексу. А відтак значно скоротити фінансові витрати держави та забезпечити надійний рівень її оборони.

Володимир БОЙКО,
заступник Міністра оборони України,
Валерій БІЛЕТОВ,
провідний науковий співробітник
Національного НДЦ оборонних
технологій і воєнної безпеки України

КУЗНЯ ВІТЧИЗНЯНОГО АРСЕНАЛУ

Центральному науково-дослідному інституту озброєння та військової техніки ЗС України виповнилася десята річниця від дня заснування

Розбудова Збройних Сил України починалася за умов існування укладеного від колишнього Радянського Союзу могутнього угруповання військ на території нашої держави. Комплексного характеру процес створення Збройних Сил України набув із затвердженням Президентом України Державної програми будівництва і розвитку Збройних Сил України та Державної програми розвитку озброєння та військової техніки України на період до 2015 року. Завдяки їх реалізації була закладена міцна, надійна основа створення моделі сучасних збройних сил та концепції оснащення їх озброєнням і військовою технікою. З метою забезпечення науково-технічного супроводження розробки, модернізації та постачання озброєння і військової техніки збройним силам, іншим воєнним формуванням держави передбачалося створення системи наукових досліджень, у тому числі заснування провідної науково-дослідної установи у військово-технічній галузі. На виконання цих вимог 24 липня 1997 року був створений Центральний науково-дослідний інститут озброєння та військової техніки ЗС України як головна науково-дослідна установа з питань воєнно-технічної політики і розвитку озброєння та військової техніки.

Упродовж десяти років свого існування Центральний науково-дослідний інститут озброєння та військової техніки ЗС України успішно займався проведенням системних досліджень, спрямованих на наукове обґрунтування пріоритетних напрямів воєнно-технічної політики держави, формуванням і супроводженням державних і ці-

льових програм розвитку озброєння та військової техніки, воєнно-науковим та воєнно-технічним супроводженням досліджень і розробок з питань створення, модернізації та утримання озброєння і військової техніки, а також забезпеченням та розвитком системи охорони інтелектуальної власності при проведенні науково-дослідних робіт, розробці та закупівлі озброєнь, проблемами воєнно-технічного співробітництва, проведенням досліджень з питань живучості і вибухопожежобезпеки арсеналів, баз і складів озброєння, ракет і боеприпасів.

Слід відзначити, що за безпосередньої участі Інституту як головного виконавця (співвиконавця) розроблені та введені в дію на державному рівні 7 цільових та загальнодержавних програм, його фахівцями виконано понад 120 науково-дослідних робіт, опубліковано 650 наукових праць, підготовлено більше 20 проектів положень, інструкцій та керівництв, які введені в дію наказами Міністра оборони України. Щорічно здійснюється науково-технічне супроводження 80–100 дослідно-конструкторських робіт з розробки та модернізації ОВТ. За участю фахівців Інституту прийнято на озброєння понад 50 нових та модернізованих зразків озброєння і військової техніки.

За цими здобутками стоїть наполеглива праця згуртованого та висококваліфікованого колективу Інституту та його провідних учених:

лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, заслуженого діяча науки і техніки України, доктора технічних наук, професора, головного наукового співробітника Інституту Олексія Ковтунен-

**Генерал-майор
Олександр ВАСИЛЕНКО,
начальник ЦНДІ ОБТ ЗС України**

ка — відомого фахівця в галузі розробки і обґрунтування тактико-технічних вимог до перспективних зразків озброєння та розвитку теорії надійності радіоелектронних засобів;

лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, доктора технічних наук, професора, провідного наукового співробітника Інституту Валерія Зубарева — одного із основних розробників комплексу науково-дослідних, проектно-конструкторських та виробничих заходів зі створення та впровадження цифрових телефонних станцій та мереж, відомого фахівця з прогнозування розвитку електронної елементної бази;

заслуженого діяча науки і техніки України, доктора технічних наук, професора Альберта Асланяна — керівника наукової школи Інституту з проблем розвитку систем автоматичного управління літальних апаратів;

заслуженого діяча науки і техніки України, доктора технічних наук, професора, заступника начальника Інституту з наукової роботи Сергія Лапицького — відомого фахівця й автора багатьох наукових праць в галузі системних досліджень складних систем озброєння та військової техніки;

заслуженого винахідника України Володимира Комарова, нагородженого золотою медаллю Всесвітньої організації інтелектуальної власності за винахідницьку діяльність, на рахунку якого понад 300 авторських свідоцтв та патентів на винаходи і корисні моделі.

Нині в Інституті працюють два лауреати Державної премії України в галузі науки і техніки, 8 заслужених діячів науки і техніки України, 20 докторів та 47 кандидатів наук. Мають вчені звання «професор» 19 вчених, «старший науковий співробітник» і «доцент» — 33 та 6 відповідно.

Завдяки високому науковому потенціалу Інститутом досягнуто значних результатів у підготовці наукових кадрів. У 1999 році за спільним наказом Міністра освіти і науки та Міністра оборони України були створені докторантура та ад'юнктура.

З моменту створення в Інституті діє науково-технічна рада, головою якої з 2006 року є начальник Інституту кандидат технічних наук, генерал-майор Олександр Василенко. За період свого існування науково-технічна рада присвоїла вчені звання старшого наукового співробітника 30 здобувачам, з яких 25 є співробітниками Інституту.

За рішенням президії Вищої атестаційної комісії у 1998 році створе-

«Для Збройних Сил України, які потребують переоснащення новими зразками озброєння та військової техніки, функціонування Інституту як організації, що супроводжує їх розробку та модернізацію, є вкрай необхідним. Впевнений, що оборонні галузі промисловості України спільно з Інститутом будуть і надалі розробляти та постачати на озброєння сучасну військову техніку!»

Міністр оборони України Анатолій ГРИЦЕНКО

на спеціалізована вчена рада з присудження вчених ступенів доктора та кандидата технічних наук за спеціальностями 20.02.12 — військова кібернетика, системи управління та зв'язок, 20.02.14 — озброєння та військова техніка. Очолює вчену раду головний науковий співробітник Інституту, доктор технічних наук, професор полковник Вадим Слюсар. За порівняно короткий час захищено 57 дисертацій, з них 48 кандидатських та 9 докторських, а співробітниками Інституту 32 дисертації, з яких 26 кандидатських і 6 докторських.

У 2005 році за рішенням Колегії Міністерства освіти і науки України створена також вчена рада з пра-

вом присвоєння вченого звання «професор», головою якої незмінно є головний науковий співробітник Інституту, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, доктор технічних наук, професор Олексій Ковтуненко. На сьогодні присвоєні вчені звання «професор» трьома здобувачам.

Інститут має великий творчий потенціал. Його робота спрямована на більш ефективне використання в інтересах Збройних Сил України винахідництва та раціоналізаторства. Більше 50 науковців установи активно працюють у цьому напрямі. Тільки за минулий рік отримано 35 патентів на винахід

Випробування корвета

Випробування навігаційної апаратури СН-3003 "Базальт"

(корисну модель) та 5 свідоцтв про реєстрацію наукових праць. Загалом в активі Інституту накопичено понад 150 патентів на винаходи, що свідчить про високий науково-технічний рівень та новизну розробок.

У минулому році винахідники Інституту взяли активну участь у Всеармійському конкурсі на кращий винахід року, за підсумками якого ними отримано два дипломи I ступеня, 3 дипломи II ступеня та один диплом III ступеня.

Представники Інституту постійно беруть участь у складі державних делегацій від Міністерства оборони України у проведенні міжнародних переговорів, конференцій, засідань робочих груп в рамках євроатлантичної інтеграції, міжнародних виставок озброєння та у випробуваннях нового й модернізованого озброєння і військової техніки для Збройних Сил України.

За значні досягнення в галузі проведення системних досліджень, спрямованих на наукове обґрунтування пріоритетних напрямів військово-технічної політики держави у 2004 році, за результатами атестування Кабінетом Міністрів України, Інституту присвоєно ранг науково-дослідної установи державного рівня.

Отже, завдяки наполегливій праці колективу, потужному науковому та інтелектуальному потенціалу Центральний науково-дослідний інститут озброєння та військової техніки Збройних Сил України посідає особливе місце у системі воєнної науки, робить вагомий внесок у створення новітніх зразків озброєння та зростання бойового потенціалу Збройних Сил України.

Випробування модернізованого ЗРК "Оса-АКМ"

Начальник Генерального штабу —

Головнокомандувач Збройних Сил України генерал-полковник Сергій КИРИЧЕНКО:

«За роки свого існування Інститут набув слави провідного наукового закладу Збройних Сил України за якістю підготовки та високим рівнем наукових розробок у військово-технічній галузі, став справжньою кузницею висококваліфікованих наукових кадрів. Успіхи Інституту — це перш за все напружена, творча праця його керівного складу та науковців, зусиллями яких робиться вагомий внесок у розвиток воєнної науки та створення новітніх зразків озброєння і військової техніки. Перекоаний, що і надалі фахівці Інституту будуть сприяти зростанню бойового потенціалу Збройних Сил України!»

Заступник Міністра оборони України

Володимир ТЕРЕЩЕНКО:

«За минуле десятиріччя Інститут став унікальним і єдиним у Збройних Силах України науково-дослідним органом, який впливає на формування воєнно-технічної політики, забезпечення якісних показників нових і модернізованих зразків озброєння та військової техніки. Завдяки зусиллям його фахівців робиться вагомий внесок у розвиток воєнної науки, створення новітніх зразків озброєння та військової техніки для Збройних Сил України...»

Директор Департаменту розробок і закупівлі озброєння та військової техніки Міністерства оборони України

Володимир ГРЕК:

«Центральний науково-дослідний інститут озброєння та військової техніки Збройних Сил України сьогодні є головною науково-дослідною установою державного Замовника — Міністерства оборони України з питань розробки і закупівлі озброєння та військової техніки для Збройних Сил України. Впевнений у тому, що фахівці Інституту і надалі успішно братимуть участь у формуванні основних напрямів воєнно-технічної політики держави, розробці Державної програми розвитку озброєння та військової техніки, здійснюватимуть науково-технічне супроводження науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і державних випробувань озброєння та військової техніки...»

Президент Національної академії наук України академік НАН України Борис ПАТОН:

«Незважаючи на невеликий термін існування, завдяки наполегливій науковій діяльності фахівцями Інституту виконаний великий обсяг науково-дослідних робіт, спрямованих на розвиток озброєння та військової техніки. І надалі Інститут як провідна наукова установа Збройних Сил України має стати дієвим елементом в системі створення нових поколінь озброєнь для впровадження передових досягнень науки та зміцнення науково-технічного потенціалу нашої держави...»

Випробування КрАЗ-6322

УКРАЇНА СТАЛА БЛИЖЧЕ ДО НАТО НА 10 РОКІВ І... ОДИН ДЕНЬ

14 липня на базі Національної академії оборони України паралельно з проведенням командно-штабного комп'ютерного навчання «Стрімкий тризуб – 2007» відбулося урочисте відзначення «Дня європейського та євроатлантичного партнерства».

Організатори заходу – Міністерство оборони України, Генеральний штаб Збройних Сил України, Національна академія оборони України, Громадська ліга Україна – НАТО, Чеська асоціація євроатлантичного співробітництва «Ягелло – 2000» та Центр інформації і документації НАТО в Україні.

У святкуванні також взяли участь представники посольств країн-членів Європейського Союзу, Організації Північноатлантичного Договору та учасники навчань «Стрімкий тризуб – 2007». В рамках Програми заходу була розгорнута виставка «Україна – НАТО: в обличчя та подіях», демонстрація документального фільму «НАТО: свій чи чужий», а також показові виступи стройового розрахунку батальйону почесної варти Окремого Новоросійсько-Київського полку Президента України та військових оркестрів Збройних Сил України.

Родзинкою заходу стало проведення конкурсу дитячого малюнка на тему європейської і євроатлантичної інтеграції України. Крім того, усі бажаючі мали нагоду скуштувати армійської каші, приготованої кухарями військової польової кухні...

«SEA BREEZE — 2007»:

...І ЗІЙШЛИСЬ У МОРІ КОРАБЛІ

Військово-морські навчання «Sea Breeze — 2007» стали наймасштабнішими за всю історію незалежної України

У морі, у повітрі та на суходолі підрозділи миротворчих сил виконали свої завдання. Взаємодіяли корабельні тактичні групи, амфібійні та пошуково-рятувальні сили, пересувний військовий медичний підрозділ та авіація. На Широколанівському полігоні бойової підготовки та на Тендрівській косі українські, американські, грузинські, молдовські та македонські морські піхотинці відпрацювали навчальні завдання з організації дій на блок-посту, конвоювання гуманітарних вантажів, надання медичної допомоги постраждалим, евакуації постраждалих автотранспортом та гелікоптерами, а також здійснили висадку амфібійних сил на необладнане узбережжя комбінованим способом.

Насиченою була і програма спільних занурювань латвійських, українських, американських та македонських дайверів, які залучалися до пошуково-рятувальної операції. Разом працювали військовослужбовці тринадцяти країн світу: Азербайджану, Вірменії, Грузії, Греції, Канади, Латвії, Македонії, Молдови, Німеччини, Румунії, Туреччини, Сполучених Штатів Америки та України.

Від ВМС України у навчаннях взяли участь 13 кораблів та суден, зокрема: великий десантний корабель «Костянтин Ольшанський», середній десантний корабель «Кіровоград», корвети «Тернопіль» і «Придніпров'я», а також два кораблі Морської охорони Прикордонних військ України та вертоліт Ка-27, літаки Бе-12 та Ан-26.

З американської сторони в «Sea Breeze — 2007» взяли участь ракетно-носій есмінець «Дональд Кук», рота морської піхоти, взвод Сухопутних військ, літак, а також група водолазів та група штабних офіцерів.

До українсько-американських навчань долучилися ВМС Туреччини, зокрема фрегати «Кемаль-рейс», «Явуз», тральщики — «Сіліфке», «Фініке», підводний човен «Анафалталар». ВМС Греції були представлені фрегатом «Псара», а ВМС Грузії СДК «Атія» та патрульним катером «Іверія».

Загалом у маневрах взяли участь 22 кораблі та катери, майже 50 одиниць техніки, а також близько 250 військовослужбовців з тринадцяти країн світу.

Навчання проходили під загальним керівництвом першого заступника командувача ВМС ЗС України віце-адмірала Віктора Максимова.

Одразу ж після прибуття сил багатонаціональних підрозділів військовослужбовці провели заходи базової підготовки в порту, заняття на учбових місцях морського, берегового та авіаційного компонентів, тренування з водолазної підготовки та передпоходові конференції. Це щоденні брифінги, планові конференції, а також локальні тренування на кораблях. Працювали корабельні штурмани, зв'язківці, операційні офіцери, а також медики та водолази-рятувальники. Останні першими розпочали свої дії в морі під час активної фази навчань — з проведення пошуково-рятувальної операції, до якої було залучено санітарний катер «Сокаль», рятувальне судно «Кременець», літак АН-26 та рятувальну парашутно-десантну групу морської авіаційної бригади. Рятівники та авіатори діяли злагоджено — десантування на воду здійснили вдало і також успішно підняли на борт манекен людини, що «потерпає».

Корабельні тактичні групи діяли у визначених районах північно-західної частини Чорного моря. Вони створили зони безпеки навколо «кризового району», забезпечили безперешкодні дії амфібійних сил і не допустили доставки в цю зону зброї та інших нелегальних вантажів. Екіпажі есмінця 6-го флоту ВМС США «Дональд Кук», турецьких фрегатів «Явуз» і «Кемальрейс», грецького фрегата «Псара» та двох українських корветів «Придніпров'я» і «Тернопіль» тримали під контролем морські глибини та повітряні простори, вміло вели тактичне маневрування, при цьому відпрацьовували протиповітряні та протичовнові дії. Тактична група бойових кораблів, керована з флагмана

навчання — есмінця «Дональд Кук», не пропустила «суден-порушників», що намагалися прорватися з різних напрямів у «кризовий район». Кораблі вміло маневрували, взаємодіяли з морською авіацією, вели пошук підводного човна, передавали вантажі на ходу.

На Широколанівському полігоні проходили тренування багатонаціонального батальйону морської піхоти, до складу якого увійшли українська та американська роти, а також рота, що складалася з македонського, грузинського, молдовського сухопутних взводів та німецької парашутної групи.

Американські медики зі складу протишокового взводу 4-го медичного батальйону армії США разом

з українськими військовими лікарями військ берегової оборони ВМС навчалися спільно та оперативно полегшувати стан «постраждалих» та готували «важких» хворих до евакуації гелікоптерами. За словами американських військових медиків, розгортання протишокового шпиталю триває годину, а згортається він ще швидше. Адже цей медичний підрозділ має встигати за передовими частинами сил морської піхоти.

І все ж таки морські піхотинці готувалися виконати своє головне завдання: висадитися на необладнане узбережжя, роззброїти незаконні військові формування та захистити некомпатантів. Після майже десятиденних тренувань морські

піхотинці багатонаціонального батальйону здійснили багатокілометрові марші територією Одеської та Миколаївської областей і завантажилися в портах на десантні кораблі — ВДК «Костянтин Ольшанський», СДК «Кіровоград» та СДК «Атія». Вночі, під прикриттям ударної тактичної корабельної групи, десантні кораблі вийшли в район Тендрівської коси і вранці наступного дня здійснили висадку десанту. Завершилась десантна операція через декілька годин.

Навчання «Sea Breeze — 2007», про які так багато говорили, закінчилися. Підбиваючи підсумки, Командувач ВМС ЗС України віце-адмірал Ігор Тенюх звернувся із словами щирої вдячності до команду-

вання 6-го флоту ВМС США в Європі, посольства США в Україні, які надали значну допомогу в підготовці та проведенні навчання. Він також подякував керівникам органів влади Одеської та Миколаївської областей, міст Одеси та Миколаєва, керівництву силових структур регіону, начальнику Одеського порту та порту «Південний».

— Під час «Sea Breeze — 2007» Україна черговий раз продемонструвала світовій спільноті своє прагнення та спроможність ефективно виконувати взяті нею зобов'язання у сфері міжнародної безпеки, — зазначив він.

Командувач 6-м флотом ВМС США віце-адмірал Джон Стаффлбім, який вперше побував у Одесі, щиро і сердно

подякував своєму українському колезі — віце-адміралові Ігореві Тенюху за запрошення відвідати Україну.

— Україна досягла значних успіхів у просуванні до західного світу. І спільні навчання збройних сил наших держав є якраз тим заходом, який зводить нас один з одним, — сказав віце-адмірал Джон Стаффлбім. — Я вважаю, що навчання «Sea Breeze — 2007» є чудовою нагодою співпрацювати разом у Чорному морі. Для нас це є позитивним сигналом того, як ми працюватимемо в майбутньому у Європі.

Микола НЕДОГИБЧЕНКО
Фото Олександра ШТАЛТОВНОГО
та Майкла КЕМБЕЛА

АНДРОСЕНКО Іван Васильович.

Народився 17 березня 1960 року у селі Варовичі, Поліського району Київської області.

Закінчив Київське вище зенітне ракетне інженерне училище з відзнакою (1982 рік). Проходив службу на посадах командира взводу, командира батареї, начальника радіотелевізійного вузла.

1992–1995 роки — служба в Центральному ракетно-артилерійському управлінні Озброєння ЗС України.

1995 рік — навчання у військовій мовній школі (французька мова) в Канаді за програмою НАТО.

1995–2000 роки — служба у Департаменті міжнародного співробітництва Міністерства оборони України.

5 грудня 2005 року призначений директором Департаменту міжнародного співробітництва Міністерства оборони України.

Володіє англійською, французькою та російською мовами. Одружений, має двох синів 1983 та 1985 років народження.

Іван АНДРОСЕНКО:

«Міжнародне співробітництво сприяє утвердженню України в статусі учасниці системи колективної безпеки у світі»

— Іване Васильовичу, протягом 2006 року проведено майже 1220 заходів міжнародного співробітництва, а з початку 2007-го — понад п'ятсот. Які з них, на Вашу думку, є пріоритетними?

— Пріоритетним є розвиток та поглиблення відносин з оборонними та військовими відомствами держав — стратегічних партнерів України, країн-сусідів, всіх членів Організації Північноатлантичного договору та керівними органами НАТО і ЄС.

Щодо змістовного наповнення заходів, можна виділити переговори та робочі зустрічі воєнно-політичного характеру, проведення яких є значним кроком у залученні України до міжнародних і регіональних систем безпеки. Такими заходами є щорічні консультації Україна — НАТО на рівні міністрів оборони, участь Міністра оборони України у зустрічах чільників військових відомств Вишеградської четвірки у форматі 4+1, засідання керівних органів Ради міністрів

оборони Південно-Східної Європи. У цьому році Міністр оборони України Анатолій Гриценко відвідав Туреччину в складі офіційної урядової делегації, брав участь у Міжнародній виставці озброєння і військової техніки IDEX–2007 в Абу-Дабі, здійснив офіційний візит до Литви, вперше прийняв Міністра оборони Республіки Албанія.

Є заходи, проведення яких сприяє започаткуванню ефективних двосторонніх та багатосторонніх програм і проектів за пріоритетними напрямками реформування оборонної сфери та розвитку Збройних Сил України, а також дозволяє залучити цілеспрямовану консультативно-дорадчу, технічну, матеріальну і фінансову допомогу. Пріоритетними завжди будуть багатосторонні та двосторонні військові навчання, під час яких особовий склад наших Збройних Сил підвищує рівень підготовки та завдяки реалістичним сценаріям і участі командирів, штабних офіцерів і підрозділів передових армій світу опановує знання та навички, дійсно необхідні в сучасних умовах.

— Іване Васильовичу, за якими напрямками розвивається сьогодні міжнародно-договірна і нормативно-правова база міжнародного співробітництва?

— З початку нинішнього року підписано п'ять міжнародних договорів (два міжурядових та три міжвідомчих) з чотирма країнами-партнерами. У січні набуло чинності Подовження Угоди між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Сполучених Штатів Америки щодо забезпечення України матеріально-технічними засобами, послугами та здійснення відповідної підготовки персоналу у зв'язку з ліквідацією стратегічної ядерної зброї.

На цей час опрацьовується 20 міжнародних договорів України, у тому числі 10 міжвідомчих, сім міжурядових і три міждержавних. Розробляються як нові угоди про співробітництво між збройними силами, так і міжнародно-договірні документи (угоди, технічні угоди, меморандуми, протоколи тощо) щодо спільних військових навчань, військово-технічного співробітництва, транспортування, взаємного захисту інформації, навчання військовослужбовців та цивільного персоналу. Слід зауважити, що за останні два роки суттєво оновлена нормативно-правова база міжнародного співробітництва.

Другий рік поспіль ми керуємося новим Положенням про організацію міжнародного співробітництва у Міністерстві оборони та Збройних Силах України, розробленим з урахуванням досвіду міжнародного співробітництва протягом п'ятнадцяти років, яке відповідає сучасним європейським та євроатлантичним стандартам здійснення міжнародних контактів в оборонній сфері. На основі цього Положення розроблені Порадник та Довідник для іноземних військових аташе, акредитованих в Україні.

Планування заходів міжнародної співпраці тепер здійснюється за новою системою на основі Матриці міжнародного співробітництва Міністерства оборони та Збройних Сил України, яка містить перелік пріоритетних напрямів, цілей та завдань розвитку українського війська. Це унеможливило проведення типових для минулого заходів суто ознайомчого характеру. Розроблена та виконується Цільова програма «Міжнародне військово-співробітництво, миротворча та верифікаційна діяльність» Державної програми розвитку Збройних Сил України на 2006–2011 роки.

— Скажіть, будь ласка, з військовими відомствами яких країн останнім часом активізувалися двосторонні контакти і з чим це пов'язано?

— Для Міністерства оборони України пріоритетним залишається розвиток співробітництва з державами — стратегічними партнерами, країнами-сусідами, державами регіону Східної та Південно-Східної Європи і всього євроатлантичного простору.

Останніми роками значно активізувалися двосторонні контакти у військовій сфері зі Словаччиною, Румунією, країнами Балтії та Скандинавії. Збереглася стійка тенденція до зростання обсягів та підвищення ефективності міжнародного співробітництва з оборонними відомствами та збройними силами США (заплановано 102 заходи), Польщі (51), Франції (46) ФРН (43), Великої Британії (25), Туреччини (22), Канади (19), Румунії (17) та Угорщини (17). У 2007 році 72 відсотки заходів двостороннього співробітництва будуть проведені з державами Альянсу.

— Заходи двостороннього співробітництва з країнами-членами СНД у цьому році складатимуть 12,7 відсотка від загальної запланованої їх кількості. Які країни ще долучатимуться до співпраці і за якими критеріями розробляється відсоткове співвідношення заходів?

— Міністерство оборони та Збройні Сили України здійснюють заходи міжнародного співробітництва з оборонними та військовими відомствами 57 держав світу майже на всіх континентах. Взагалі, міжнародне співробітництво здійснюється з 86 країнами, але з деякими з них не регулярно. Зрозуміло, що відсоток проведених заходів з країнами-сусідами, США, Російською Федерацією, державами-членами НАТО вищий, тому що це не лише відповідає нашим пріоритетам, а й потребує відносно менших витрат при високій віддачі. Є певні обмеження фінансового характеру на проведення заходів з країнами Латинської Америки, Східної та Південно-Східної Азії й Океанії. Але вони існують і в наших європейських сусідів. Ми не визначаємо певне відсоткове співвідношення заходів, по-перше, тому, що відмовилися від такого підходу, коли збільшення кількості заходів є ознакою розвитку співробітництва, а орієнтуємося на якісні показники. До того ж, існує тенденція до їх зменшення, оскільки збільшилися витрати на проведення таких заходів і підвищилися критерії відбору пропозицій. По-друге, заходом може бути, наприклад, навчання молодшого офіцера на двотижневому спеціалізованому курсі і візит делегації у складі представників різних структурних підрозділів та

У 2007 році 72 відсотки заходів двостороннього співробітництва будуть проведені з державами Альянсу.

установ для ведення багатогранних переговорів, експертних зустрічей, підготовки проектів спільних документів тощо. І нарешті, кількість заходів, безумовно, залежить від партнерів, від їхніх мотивів, інтересів та можливостей щодо співпраці. З початку року вже проведено 93 заходи співробітництва з США. Чому так багато? Причин декілька. Американська сторона надає нам відповідно до існуючих програм значну допомогу, у тому числі й матеріальну, надсилає експертів для консультаційно-дорадчої допомоги, оплачує навчання у військових закладах та на курсах багатьох наших офіцерів. Нові члени НАТО мають корисний досвід трансформації оборонної сфери та збройних сил, а деякі країни СНД вже цікавляться нашим досвідом реформування. Є держави, які зацікавлені у продовженні та розвитку військово-технічного співробітництва з Україною. Існує певна специфіка, а тому й структура двосторонніх програм та планів відрізняються.

— **Іване Васильовичу, за якими напрямами реалізується Індивідуальна програма партнерства між Україною та НАТО і скільки планується провести в її рамках заходів, у тому числі багатонаціональних військових навчань?**

— На сьогодні в рамках Індивідуальної програми партнерства на 2007 рік проведено 125 заходів із 277 запланованих. Зокрема, в Школі НАТО (м. Обераммергау, ФРН) пройшли навчання 24-х українських військовослужбовців. Наші військовики отримують фахову підготовку на різноманітних курсах, проводяться конференції, семінари, засідання робочих груп. Проведено десять заходів з підготовки багатонаціональних військових навчань. Цього року їх заплановано сім.

Слід зазначити, що військове співробітництво України та НАТО здійснюється не лише в рамках Індивідуальної програми партнерства. Українське оборонне відомство послідовно реалізує стратегію відносин з Альянсом, визначену Законом України «Про основи національної безпеки України» та деталізовану у Плані дій Україна–НАТО. На його основі розроблений Цільовий план, який містить конкретні завдання для Міноборони України. Вже ціле десятиліття наша країна, її Збройні Сили активно залучаються до реалізації Програми НАТО «Партнерство заради миру», складовими якої, поряд з Індивідуальною програмою партнерства, є Процес планування та оцінки сил.

— **Міністерство оборони України приділяє велику увагу**

розвитку співробітництва в рамках регіональних організацій та програм. Наприкінці 2005 року наша країна набула членства в Раді міністрів оборони Південно-Східної Європи (РМО ПСЄ). За якими напрямами здійснюється діяльність цієї організації?

— Так, Україна приєдналася до цієї регіональної організації безпеки не лише тому, що належить до регіону Південно-Східної Європи, а й тому, що вже тринадцять років є активним контриб'ютором безпеки на Балканському півострові, який став у 90-х роках минулого століття ареною кривавих конфліктів. До того ж, об'єднуючи такі країни, як Албанія, Болгарія, Греція, Італія, Македонія, Румунія, Словенія, США, Туреччина, Хорватія, ця організація сприяє реалізації європейських та євроатлантичних прагнень держав, які ще не входять до ЄС та НАТО. До РМО ПСЄ прагнуть приєднатися Боснія і Герцеговина, Молдова. Зацікавлені у співробітництві з нею Сербія, Чорногорія та Грузія.

Чергове засідання Ради на рівні міністрів оборони відбудеться у жовтні цього року в Києві. Окрім членів Ради та спостерігачів, планується запросити представників керівних органів ЄС і НАТО, а також міністрів оборони держав Східної Європи та Чорноморсько-Каспійського регіону. Під час засідання будуть обговорені питання зміцнення довіри та безпеки у регіоні. Україна має намір активно брати участь у військових навчаннях та інших заходах в рамках Багатонаціональних миротворчих сил Південно-Східної Європи, в інших ініціативах РМО ПСЄ, зокрема в галузях розвитку озброєння, оборонної промисловості, науково-дослідної роботи та технологій, військової освіти, військової підтримки нерозповсюдження зброї масового ураження, безпеки кордонів і боротьби з тероризмом, а також у таких важливих напрямах, як розвиток системи супутникового зв'язку між військовими госпіталами збройних сил держав-учасниць.

— **Російська Федерація — стратегічний партнер України. Цікаво знати, скільки заходів двостороннього співробітництва**

Міністерство оборони України здійснює заходи міжнародного співробітництва з оборонними та військовими відомствами 57 держав світу.

планується провести між нашими країнами у цьому році?

— Співробітництво з Російською Федерацією має взаємовигідний характер. Програма двостороннього співробітництва на 2007 рік передбачає проведення 41 заходу, а також кількох позапланових.

Регулярно проводяться засідання Підкомітету з питань безпеки Українсько-Російської міждержавної комісії та Підкомісії з питань співробітництва між збройними силами обох країн, робочі зустрічі представників верифікаційних структур.

Представники військового відомства та Командування ВМС України беруть участь у засіданнях Підкомісії з питань функціонування Чорноморського Флоту Російської Федерації та його перебування на території нашої країни. Регулярно обговорюються проблеми військово-технічного характеру, питання функціонування 31-го Випробувального центру, розташованого на території України, та використання російською стороною полігону «Нитка» (м. Саки).

Ми розвиваємо співробітництво між видами збройних сил і родами військ, співпрацюємо у вирішенні питань подовження ресурсу озброєнь і військової техніки, утилізації боеприпасів і компонентів ракетного палива, охорони інтелектуальної власності.

Представники Збройних Сил України брали участь у щорічному Московському міжнародному фестивалі армійської пісні «Віват, Перемога!», присвяченому 62-й річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні.

На серпень—вересень цього року заплановано проведення навчання зенітних ракетних військ Повітряних Сил ЗС України з бойовою стрільбою на полігоні «Ашулук» (Російська Федерація).

— Як відомо, Міністерству оборони України надають консультаційно-дорадчу допомогу іноземні радники. Скільки їх працює у нас на сьогодні і які питання опрацьовуються за їхньої допомоги?

— Широкий спектр та складність завдань реформування оборонної сфери та Збройних Сил України потребує конструктивної співпраці з нашими партнерами, які з готовністю діляться знаннями та досві-

Особливістю міжнародного співробітництва за останні два роки стало широке залучення експертної допомоги оборонних відомств окремих країн-членів НАТО.

дом. Особливістю міжнародного співробітництва за останні два роки стало широке залучення експертної допомоги Стратегічного командування НАТО з трансформації, Центру цивільно-військових відносин Школи післядипломної освіти ВМС США, оборонних відомств окремих країн-членів НАТО та іноземних радників. Іноземні фахівці разом з головою Офісу зв'язку НАТО в Україні паном Джеймсом Гріном (США), який опікується питаннями програмного управління ресурсами у війсьній сфері, та керівниками провідних структурних підрозділів Міністерства оборони і Генерального штабу входять до складу Спільного координаційного комітету, при якому створені робочі групи з основних програм. Згідно з американською Програмою об'єднаних контактних груп (JCTP), заплановано візити до України 12 експертних груп з широкого кола питань.

До групи іноземних радників входить сім чоловік. Це представники Великої Британії, Болгарії, ФРН, Франції, США, Литви та Словаччини, які надають консультаційно-дорадчу допомогу з питань удосконалення оборонного планування, управління ресурсами та фінансового менеджменту у сфері оборони, кадрового менеджменту, системи управління персона-

лом, військової освіти та підготовки цивільного персоналу, переходу на комплектування за контрактом, досягнення взаємосумісності, планування та проведення військових операцій за стандартами НАТО.

Координацію їхньої діяльності здійснює Спільний координаційний комітет, який очолює директор Департаменту військової політики та стратегічного планування Міністерства оборони України. До складу цього органу входить перший заступник Міністра оборони, заступник начальника Генерального штабу, начальник Головного управління оборонного планування Генерального штабу та всі керівники органів міжнародного співробітництва Міноборони та Генерального штабу ЗС України. Нині вирішується питання щодо залучення турецького радника до надання допомоги Генеральному штабу ЗС України з питань логістичного забезпечення.

Хочу підкреслити, що міжнародне співробітництво сприяє зміцненню оборонного потенціалу нашої держави, підвищенню боєздатності українського війська, утвердженню України в статусі повноправної учасниці колективного забезпечення міжнародної безпеки.

Бесіду вів Вадим ЗЕЛІНСЬКИЙ

СТАВКА — НА «ЦИФРУ»

Використання нових польових комплексів дасть змогу підвищити якість і достовірність зв'язку та зробити його більш універсальним

Нині війська зв'язку переживають відповідальний етап реформування та розвитку, що передбачає широке впровадження новітніх інформаційних технологій. Розгортаються і вже знайшли практичне застосування автоматизовані системи управління різного призначення, які охоплюють ланки управління від ГШ ЗС України до корпусів, бригад, окремих військових частин, установ. До 2010 року вони будуть нарощені до окремої військової частини. У практику командирів і штабів усіх рівнів будуть впроваджуватися системи підтримки прийняття рішень, моделювання, експертні системи.

З метою удосконалення та розвитку системи зв'язку і автоматизації ЗС України Головним управлінням зв'язку та інформаційних систем ГШ ЗС України відпрацьована відповідна законодавча база, згідно з якою основними напрямками розвитку систем зв'язку і автоматизації є удосконалення існуючих і створення якісно нових ліній, вузлів і мереж зв'язку різного призначення з метою задоволення зростаючих потреб систем управління щодо забезпечення інформацій-

ного обміну в мирний час та в особливий період, досягнення необхідної якості всіх видів зв'язку. Упроваджується єдина державна технічна політика щодо розробки і виробництва максимально уніфікованих військових засобів зв'язку та автоматизації, що відповідають діючим стандартам і нормативним документам, а також рекомендаціям Міжнародного союзу електрозв'язку. Використовуються у стаціонарному компоненті сучасна сертифікована техніка зв'язку ци-

вільного призначення, а також орендовані цифрові канали різних швидкостей.

Розробляються і впроваджуються національні засоби захисту інформації, що забезпечують задані показники конфіденційності, стійкості, дійсності під час обміну та обробки інформації. На сьогодні кожна ланка управління Збройних Сил має свою систему зв'язку та автоматизації управління військами, яка, як правило, виконує завдання автономно, що потребує значних витрат сил, засобів зв'язку та автоматизації. Єдність цих систем досягатиметься сумісністю комплексів (засобів) зв'язку та автоматизації всіх ланок управління щодо стиків, протоколів, швидкостей каналів передавання та кінцевих засобів, способів комутації, каналотворення та захисту інформації.

Система зв'язку та автоматизації Збройних Сил матиме стаціонарний та мобільний компоненти. Стаціонарний компонент перспективної системи зв'язку та інформації ЗС України буде створюватися на основі цифрової інтегральної мережі зв'язку (ЦІМЗ). Вона має забезпечувати інтереси практично всіх типів користувачів щодо інформаційних послуг та послуг зв'язку у стаціонарному ком-

поненті системи зв'язку Збройних Сил та передавати всі види інформації: телефонну, телефаксну, телеграфну, відеотелефону, сигнали автоматичного управління тощо.

ЦІМЗ «покриває» всю територію держави з урахуванням щільності та характеру розміщення на ній штабів, установ та інших об'єктів Збройних Сил. Вона забезпечує ефективне управління телекомунікаційними мережами та створює єдину систему адресування й нумерації у системі зв'язку та інформатизації ЗС України. ЦІМЗ передбачає поетапний перехід від частково комутованої до комутованої цифрової інтегральної мережі зв'язку ЗС України. Цифрову інтеграційну мережу зв'язку передбачається будувати з використанням на інформаційних напрямках як проводових (кабельних), радіорелейних ліній зв'язку ЗС України, так і орендованих цифрових потоків, каналів передавання. У подальшому транспортна телекомунікаційна мережа стаціонарного компонента СЗІ ЗС буде розвиватися шляхом будівництва волоконно-оптичних ліній та ліній прив'язки до телекомунікаційних мереж України.

Мобільний компонент перспективної системи зв'язку та інформатизації ЗС України заплановано будувати за трирівневою схемою. Кожен рівень складатиметься з типових елементів — систем зв'язку та інформатизації окремої бригади. Він складається зі спеціалізованих комплексних апаратних зв'язку та інформатизації (цифрового каналування, мереж доступу, радіозв'язку та радіодоступу), командно-штабних машин (КШМ) та переносних засобів зв'язку. До його складу можуть також входити інші апаратні, які виконують завдання, властиві бригаді, з обов'язковим забезпеченням сумісності з іншими елементами системи.

Комплексні апаратні зв'язку забезпечать формування та комутацію цифрових потоків у лінійних трактах кабельних, радіорелейних і тропосферних ліній зв'язку, підключення за допомогою абонентських ліній кінцевих пристроїв, приймання, передавання, обробку і збереження документованих повідомлень, групове і абонентське засекречування.

Перспективні командно-штабні машини рухомих пунктів управ-

ління створять зручність роботи службовим особам пункту управління. КШМ буде обладнано автоматизованими робочими місцями для забезпечення службових осіб основними видами зв'язку (телефонного, передачі даних, факсимільного, відеозв'язку), автоматизованою підтримкою прийняття рішень, виконання інформаційно-розрахункових задач, підготовки та обміну документами з відповідним спеціальним програмним забезпеченням.

Технічні засоби зв'язку та інформатизації мобільного компонента всіх рівнів забезпечать необхідну організаційно-технічну взаємодію між собою та стаціонарним компонентом системи зв'язку та інформатизації ЗС України.

Використання нових польових комплексів зв'язку дасть змогу підвищити його якість і достовірність, зменшити кількість апаратних зв'язку на пунктах управління та зробити їх більш універсальними. Безумовно, що одночасний перехід усіх ланок управління Збройних Сил України на цифрові засоби зв'язку неможливий. Передусім необхідно проаналізувати можливості держави щодо оснащення військ зв'язку цифровими засобами різного призначення і розро-

бити план переозброєння частин і підрозділів зв'язку та побудови фрагментів цифрової телекомунікаційної системи Збройних Сил України.

З прийняттям на озброєння новітніх засобів зв'язку та автоматизації очікується певне зменшення витрат на утримання засобів зв'язку і особового складу для розгортання мереж лінійного доступу (ліній прив'язки) інформаційно-телекомунікаційних вузлів пунктів управління Збройних Сил України до стаціонарної телекомунікаційної мережі загального користування з певним збільшенням технічних можливостей цих вузлів зв'язку.

Так, співвідношення чисельності задіяного обслуговуючого персоналу під час проходження інформації аналоговими каналами зв'язку апаратури старого парку та новітніми засобами цифрового зв'язку під час ведення телефонних розмов по відкритих та засекречених каналах зв'язку, а також при передаванні документованої інформації становить приблизно 3:1.

Результатом нашої роботи стане створення єдиної цифрової інтегральної мережі зв'язку з мінімально необхідною кількістю типів пристроїв (кінцевих, автоматичної комутації, каналування, за-

Стаціонарний компонент перспективної системи зв'язку та інформатизації ЗС України буде створюватися на основі цифрової інтегральної мережі зв'язку (ЦІМЗ).

ЦІМЗ «покриває» всю територію держави з урахуванням щільності та характеру розміщення на ній штабів, установ та інших об'єктів Збройних Сил.

хисту інформації), що забезпечують передавання, введення (виведення), обробку і розподіл усіх видів повідомлень у задані терміни зі зменшенням загального часу розгортання (згортання) вузлів зв'язку та кількості засобів зв'язку і особового складу на них.

У 2007 році ведеться активна робота щодо переобладнання системи зв'язку Збройних Сил України новітніми засобами обробки, відображення і обміну інформацією між пунктами управління Збройних Сил України. Зокрема у травні цього року на зборах керівного складу військ зв'язку ЗС України демонструвалися переобладнання відповідно до цих вимог пункти управління ВМС ЗС України, їхні стаціонарна та польова компоненти. Нині приймаються на озброєння сучасні, сумісні із засобами зв'язку і управління збройними силами передових країн світу засоби зв'язку і автоматизації, та поставляються у війська новітні апарати зв'язку і системи.

Добре відомо, що без вирішення проблеми формування якісного кадрового потенціалу військ зв'язку виконання заходів їх переозброєння та перехід на нові засоби зв'язку й цифрові технології неможливі. На жаль, існуюча система формування кадрів військ зв'язку на сьогодні є малоефективною через її надлишковість та невідповідність вимогам часу. Саме тому при реформуванні системи підготовки фахівців необхідно зосередити акценти на комплексному і системному вирішенні проблеми при дотриманні принципу економічної доцільності. Уже відпрацьовується система заходів, основою якої є поетапне вирішення всіх проблем, пов'язаних із реформуванням системи підготовки фахівців військ зв'язку. Всього таких етапів п'ять. На сьогодні ми завершуємо виконання заходів 4-го і 5-го етапів — створення організаційних структур нової системи підготовки та наповнення їх змістом конкрет-

них видів підготовки. На підставі комплексності та системності вирішення зазначеної проблеми було прийнято рішення, яке дало змогу поєднати в єдиній системі різновидові та різнорівневі види підготовки фахівців військ зв'язку і тим самим створити сприятливі умови для формування ефективних наскрізних схем підготовки. Її реалізація дає можливість організувати і здійснювати в єдиній системі підготовку як військових, так і цивільних фахівців.

Напрацьована система організаційних заходів забезпечує створення єдиного навчального комплексу військ зв'язку. Його основою стануть Київський ВІПі НТУУ «КПІ» та 179-й об'єднаний навчально-тренувальний центр військ зв'язку. Полтавський осередок цього комплексу створюється на основі Полтавського ВІЗ та 179-го навчального центру. До його складу входять: Полтавський факультет ВІПі НТУУ «КПІ», 179-й об'єднаний навчально-тренувальний центр та навчальні й наукові підрозділи НТУУ «КПІ». Отже, створюються сприятливі передумови не тільки для реалізації наскрізних схем підготовки військових фахівців, а й для забезпечення реальної інтеграції військової освіти і науки з одним із найпотужніших технічних університетів України — НТУУ «КПІ». Для виконання цього завдання вже прийнята Постанова КМ України від 6 червня 2007 року «Про реорганізацію Полтавського військового інституту зв'язку» і видано спільний наказ Міністра оборони України та Міністра освіти і науки України від 5 липня 2007 року «Про заходи щодо реорганізації Полтавського військового інституту зв'язку».

Впровадження цих заходів щодо реформування системи підготовки фахівців військ зв'язку дасть змогу створити сучасний навчальний комплекс, який забезпечуватиме реальні потреби підготовки фахівців для перспективної системи зв'язку та інформатизації і відповідатиме принципам економічної доцільності й ефективності.

Полковник Михайло МАЛЯРЧУК,
начальник зв'язку Збройних Сил України
— начальник Головного управління
зв'язку та інформаційних систем
ГШ ЗС України

Анатолій МАР'ЄНКО, заступник голови правління з наукових питань ВАТ «Меридіан» імені С.П. Корольова:

«Ми спроможні виробляти військову вимірювальну техніку світового рівня за ціною вдвічі—втричі нижчою за зарубіжні аналоги»

— Анатолію Васильовичу, яке місце посідає ВАТ «Меридіан» в галузі вимірювальної техніки, зокрема, військового призначення?

— З дня свого заснування підприємство спеціалізується на засобах вимірювальної техніки. Це є складний, наукоємний і дорогий процес. До того ж, ситуація склалася так, що саме ми залишаємося монополістом у цій галузі — конструємо і виробляємо інструментарій завдяки фундаментальним дослідженням учених-метрологів.

Свого часу об'єднання було потужним підприємством, яке налічувало понад 10 тисяч працівників. До його складу входило декілька науково-дослідних інститутів, у тому числі інститут радіовимірювальної апаратури. Загалом відповідальних завдань було багато, і вони успішно виконувалися.

Але за минулі 15 років система взаємовідносин між суб'єктами національного військово-промислового комплексу, що представляють розробників продукції оборонного призначення, з одного боку, і замовників в особі Міноборони — з іншого, зазнала змін. Ми проводили свою діяльність у суворій відповідності з вказівками замовника, який визначав напрями роботи на перспективу. Так, раніше «Меридіан» виробляв для потреб оборони близько 50 тис. різних типів вимірювальних приладів на рік, левову частку яких складали електронно-обчислювальні частотоміри. Сьогодні ж при виробництві в декілька сотень штук замовлення Міноборони складає лише одиниці.

— Невже Україна сьогодні, зокрема ваше підприємство, повністю втратила свої колишні надбання у цій сфері?

— Не в усьому. Чимало наукових, інженерних, технічних рішень та створених на їх базі зразків вимірювальної техніки і нині відповідають світовим стандартам. Ми готові по-стачати їх за ціною вдвічі—втричі нижчою за зарубіжні аналоги. Наприклад, сучасний частотомір широкого діапазону від світового лідера у цій галузі коштує 12,5 тис. доларів. Ми ж, не гірший, пропонуємо за 4 тисячі. Вартий уваги й комплект обладнання «Орхідея». Загалом, ми плануємо зібрати їх цього року вісім одиниць. Для відпрацювання технології це дуже мало, адже вимірювальна апаратура є складною і наукоємною. І коштує один зразок, якщо партія невелика, об'єктивно дорожче, ніж при виробництві більшої кількості.

Ще один конкурентоспроможний зразок нашої продукції оборонного призначення — пересувна лабораторія вимірювальної техніки УА2-4. Вже чотири роки поспіль її спочатку включають у держзамовлення, а потім вона так само «успішно» з нього вилучається. Можливо, відлякує ціна, адже цей вимірювальний комплекс коштує близько 800 тис. євро. Для порівняння: вартість подібного комплексу збройних сил Німеччини складає 20 млн євро.

А загалом ми готові запропонувати військовим більше десятка типів різноманітного метрологічного обладнання. Серед них і вимірювач пара-

метрів вітру (анемометр) МАРК-60 з системою протилідових відкладень, який вже виконує свої функції на декількох аеродромах вітчизняних Повітряних Сил.

За давньою спеціалізацією підприємство пропонує також рубідієві і цезієві стандарти частоти і часу, приймачі сигналів точного часу, які забезпечують роботу систем управління космічних апаратів.

— А як почуваються в сфері метрології та вимірювальної техніки ваші конкуренти?

— Сьогодні майже вся вимірювальна апаратура, якою оснащені метрологічні служби на теренах колишнього СРСР і в деяких країнах світу, що перебували у сфері інтересів великої держави, — виробництва ВАТ «Меридіан». І тому підприємство продовжує підтримувати міцні зв'язки та співпрацювати з Росією, Білоруссю, Казахстаном, Китаєм, В'єтнамом. Але в Росії, наприклад, враховуючи стратегічну важливість вимірювальної техніки для вирішення завдань національної безпеки, провадиться політика щодо повного переходу на власне метрологічне обладнання. Звертаючись до досвіду цієї країни, наголошу, що там науково-дослідні заклади не були приватизовані. Отже, росіяни, використовуючи сьогодні нашу апаратуру, замовляють своїм проектним інститутам прилади такого ж призначення, але вже наступного покоління, і закуповуватимуть незабаром саме їх.

Розмову вів В'ячеслав ПЕТРОВСЬКИЙ

Україна, 03680, м. Київ, бульв. Івана Лепсе, 8
Тел./факс +38 (044) 454-11-93, 408-81-09, Торговий дім «Меридіан»
E-mail: tdm@merydian.kiev.ua <http://www.merydian.kiev.ua>

**За Україну, за Президента —
«З неба — на землю, і в бій»**

— вріст йде «крилата піхота»,
— така у цих хлопців робота

Революційні зміни у військовій логістиці неможливі без чиновницької «закарлючки»

Ще п'ять років тому Міністр оборони України затвердив «Концепцію військової системи кодифікації». Суть її зводилася до того, що збройні сили мають отримати надійне джерело оперативної інформації про всі види продукції, споживачем чи користувачем якої вони є. Однак передова ідея, покладена в основу документа, втілення якої надає можливість ефективніше витратити бюджетні кошти, впроваджується надто повільно.

Середина 90-х років була справді унікальним періодом в історії нашого війська. Фактично всі склади, сховища, арсенали і бази зберігання Міністерства оборони України були переповнені радянською спадщиною — різноманітною військовою технікою, озброєнням, запасними частинами і комплектуючими, витратними та іншими матеріалами і продукцією, призначеними для військових потреб. Однак вже тоді було зрозуміло: рано чи пізно накопичені запаси вичерпаються, терміни придатності минуть і неодмінно постане запитання: що і де купувати для військових потреб?

У Міністерстві оборони зволікали не стали і, щоб не винаходити

велосипед, звернулися до світового досвіду матеріально-технічного забезпечення військ.

Перші ж кроки у цьому напрямку засвідчили: для підвищення ефективності управління номенклатурою предметів постачання на всіх етапах їх життєвого циклу, забезпечення необхідних умов для автоматизованого обліку і поліпшення управління запасами в системі логістики та її сумісності з аналогічними системами збройних сил інших держав необхідна дієва система кодифікації предметів постачання.

З'ясувалося, що проблему можна вирішити трьома способами.

Перший – здійснювати управління номенклатурою предметів постачання збройних сил у системі, яка була створена за часів існування Союзу. Однак в нових умовах радянська схема могла стати ще менш ефективною, витратною і неспроможною усунути дублювання. При цьому вона була б, як і раніше, не сумісною з аналогічними системами збройних сил інших держав.

Другий спосіб – розроблення власної системи, в якій можна було б застосовувати національну термінологію, власні правила класифікації та ідентифікації, призначення кожному предмету постачання коду відповідно до українських документів з кодифікації, стандартизації та каталогізації. Однак і цей варіант був неприйнятним, оскільки призвів би до самоізоляції та згубного впливу на економіку держави.

Залишався третій шлях – приєднання до Системи кодифікації НАТО, яка протягом понад півстоліття довела свою ефективність.

У 2002 році наказом Міністра оборони України була затверджена «Концепція військової системи кодифікації», в якій чітко визначені основні напрями створення військової системи кодифікації, робіт з

кодифікації предметів постачання Збройних Сил України та мета міжнародного співробітництва з цих питань. Того ж року у відомстві створюється військове бюро кодифікації, і українські фахівці починають набувати досвіду, співпрацюючи з Групою національних директорів з кодифікації НАТО (АС/135), національними бюро кодифікації США, Німеччини, Чехії, Польщі, Угорщини та Великобританії.

У ході двосторонніх візитів ми здобули неоціненний досвід у створенні системи кодифікації, була відпрацьована низка відповідних документів. Тому створювана нині вітчизняна система об'єктивно ґрунтується на принципах гармонізації з системою кодифікації НАТО, до якої на сьогодні приєдналися 53 найбільш розвинуті держави світу, і в тому числі Росія.

На восьмому симпозіумі з кодифікації НАТО, що відбувся в травні 1997 року, бригадний генерал Жан Марк Ренуччі, начальник підрозділу тилового забезпечення (Франція), розповідаючи про свою участь у миротворчій операції в Югославії, зазначив, що під егідою ООН співпрацювати довелося військовикам 30 держав. Він описав це як мішанину батальйонів ООН, неурядових та благодійних організацій. Через відсутність «загальної технічної мови» збройні сили Франції, наприклад, відчували значні труднощі при веденні операцій, що призвело до неприпустимих витрат ресурсів. З передачею управління та відповідальності від ООН до НАТО вони спромоглися встановити ефективну перехресну систему підтримки, прямо пов'язану з використанням системи кодифікації НАТО.

Ефективна логістика вимагає роботи за принципом «необхідний предмет постачання у визначеному місці у визначений час». У той час як всі збройні сили повинні підтримувати озброєння в стані постійної готовності для забезпечення суверенітету своєї держави, кожний має економити та запобігати витрат шляхом усунення дублювання і полегшення управління. Держави НАТО досягли цієї мети за допомогою свого «невидимого партнера» — найбільш ефективної

Вітчизняна система гармонізована з системою кодифікації НАТО, до якої на сьогодні приєдналися 53 найбільш розвинуті держави світу.

загальної системи ведення справ логістики.

Система кодифікації надає блоку НАТО загальну мову ідентифікації предметів постачання для використання її як в окремій державі, так і між державами — учасницями СКН. Держави, які не входять до НАТО, але отримують «спонсорську допомогу» у впровадженні СКН, також мають зиск від цієї системи. Основою СКН є принцип, згідно з яким відповідальність за кодифікацію предмета постачання покладається на державу, яка його розробила і виготовила. Цей принцип застосовується навіть тоді, коли предмет не використовується у цій державі. Загальні правила, стандарти даних та «Словник елементів даних» сприяють зв'язку між державами-учасницями. Використання кодованих даних дозволяє автоматизувати процес перекладу зазначених документів національною мовою.

Ідентифікація предметів постачання є найважливішим елементом системи кодифікації, оскільки встановлює унікальний опис кожного предмета. Вона складається з мінімуму даних, необхідних для чіткого визначення основних характеристик предмета, тобто тих, що надають йому уні-

кального характеру і відрізняють від інших.

У СКН цей процес заснований на концепції «предмета постачання». Цей термін застосовується до предмета, який необхідно придбати для задоволення певних потреб логістики. Щоб забезпечити єдину термінологію серед користувачів, в СКН застосовується правило надання назви кожному предмету постачання, яка має свій п'ятизначний код. Цей код дозволяє перекладати назви мовою користувача та запобігати помилкам при автоматизованому опрацюванні й обміні даними (наприклад, «гайка» англійською та арабською мовами має однаковий код). Після надання назви предмету постачання здійснюється його класифікація.

Велика кількість предметів постачання потребує упорядкування за певними ознаками. Система класифікації НАТО розподіляє їх на групи та класи. Кожна група складається з предметів з аналогічними фізичними або робочими характеристиками чи з однаковим призначенням і поділяється на класи, які більш детально визначають типи предметів.

Держави, які приєдналися до системи кодифікації НАТО, дотримуються загальних стандартів та процедур щодо надання номенклатурного номера своїм предметам по-

Предмети, номери яких містяться в системі кодифікації НАТО, поширюються від керованих ракет до звичайних тарілок.

стачання. Національне бюро кодифікації (НБК) у кожній державі централізовано призначає свої національні NSN. Номенклатурний номер визначає унікальність кожного предмета постачання. Всі національні NSN є 13-значними, однаковими за складом та структурою.

NSN можна поділити на три частини. Перші чотири цифри — це номер класу предмета постачання НАТО (NSC), який відносить його до групи і класу подібних предметів (наприклад, 1340 — некеровані ракети, їх бойове оснащення та складові частини). Наступні дві цифри — код НБК, яке призначило цей NSN (кожна держава має свій власний код НБК: США використовують «00» і «01», Україна — «61» — код Бюро кодифікації у військовій сфері Збройних Сил України в системі кодифікації НАТО). Останні сім цифр призначаються послідовно і не мають особливого значення, але належать тільки одному предмету постачання у державі, де він кодифікувався.

Нині в системі кодифікації НАТО налічується 16 000 000 NSN (близько 8 000 000 — США і 8 000 000 — призначених іншими державами НАТО). Предмети, номери яких містяться в цій системі, поширюються від ручних гранат до керованих

ракет, від лопастей повітряних гвинтів до космічних апаратів, від тарілок до миючих машин.

3 8 жовтня 2004 року набула чинності Спonsorська угода між Міністерством оборони України та Групою національних директорів з кодифікації НАТО (AC/135) про приєднання до системи кодифікації НАТО, відповідно до якої українська сторона приймає принципи цієї системи, а також принципи та процедури, що містяться у настанові НАТО з кодифікації (ACodP-1). Уповноваженим органом української сторони щодо співробітництва з НАТО в галузі кодифікації є Бюро кодифікації у військовій сфері Збройних Сил України, яке в рамках цієї Угоди діє як Національне бюро кодифікації України (НБК України).

З метою забезпечення реалізації Угоди та підвищення ефективності системи матеріально-технічного забезпечення, впровадження автоматизованого обліку матеріальних засобів у квітні 2007 року наказом Міністра оборони України було затверджене Положення про кодифікацію предметів постачання Збройних Сил України, в основу якого покладені вимоги настанови НАТО з кодифікації. Здавалося б,

нарешті ми остаточно визначилися і ніщо не повинно заважати рухатися вперед. На жаль, незважаючи на всі свої переваги, впровадження системи кодифікації постійно наштовхується на перешкоди.

До об'єктивних причин, які гальмують цей процес, можна віднести прийняття з деякими недоліками Постанови Кабінету Міністрів України щодо створення державної системи кодифікації продукції, що прямо пов'язано з новизною проблеми та відсутністю досвіду. Так, для оперативного надання інформації про всі види продукції, закупівля якої здійснюється за державні кошти для державних потреб, згідно цього документа, державним замовником робіт з кодифікації визначено Держспоживстандарт і на нього покладено координацію діяльності, пов'язаної зі створенням державної системи кодифікації. При цьому Міністерство оборони визначено державним замовником з оборонного замовлення робіт з кодифікації озброєння та військової техніки, який координує діяльність лише з цих питань. Цією ж Постановою затверджено план основних заходів по створенню державної системи кодифікації продукції, а міністерствам фінансів і економіки визначено щороку передбачати у проектах Державного бюджету України кошти на проведення робіт з кодифікації продукції.

Нібито все чітко окреслено, але на практиці з'ясувалося — визначення двох центральних органів виконавчої влади замовниками робіт з кодифікації було не зовсім виваженим рішенням.

При створенні державної системи кодифікації продукції розглядалися різноманітні варіанти систем кодування, аж до уніфікованої. Згодом дійшли висновку про недоцільність проведення робіт з кодифікації всієї номенклатури продукції, що закуповується для державних потреб. Створити ж уніфіковану систему, яка була б гармонізована з Класифікацією видів економічної діяльності (КВЕД), Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД) та міжнародними класифікаціями продукції, практично неможливо, оскільки вони мають різне призначення, різні об'єкти та ознаки кла-

сифікації. Державна система кодифікації може бути ефективною лише у разі кодифікації всіх предметів постачання збройних сил, а не тільки озброєння та військової техніки, і не може бути дієвою, якщо кодифікації підлягає вся номенклатура продукції, що закуповується для державних потреб.

До суб'єктивних обставин, які аж ніяк не додають динаміки процесу, можна віднести небажання зрозуміти сутність нововведень одними посадовцями та «алергію» на абревіатуру «НАТО» — іншими. Досить часто такі «нюанси» унеможливають внесення змін до того чи іншого нормативно-правового акта навіть тоді, коли у ньому є помилки.

Міністерство оборони України у межах своєї компетенції докладає всіх зусиль задля створення та функціонування системи кодифікації предметів постачання Збройних Сил України. Нині у відомстві створено Бюро кодифікації у військовій сфері, розроблено необхідний нормативно-правовий документ щодо кодифікації предметів постачання, проведено навчання фахівців з кодифікації в

установах з кодифікації країн— членів НАТО. Поступово здійснюються заходи щодо впровадження автоматизованої системи опрацювання інформації та банку даних з кодифікації. Отже, можна констатувати, що у Міністерстві оборони створено організаційні, нормативно-правові та технічні основи системи кодифікації предметів постачання збройних сил. Але для забезпечення її функціонування потрібно мати достатні умови.

Затвердження наказом Міністра оборони України «Положення про кодифікацію предметів постачання Збройних Сил України» є необхідною, але недостатньою умовою. Об'єктивно відомчим документом можна вплинути на процес всередині міністерства, але неможливо привести у відповідність до вимог

всієї нормативно-правової бази на державному рівні.

Про реальне зрушення справи з «мертвої точки» можна говорити лише тоді, коли буде визначений єдиний державний замовник робіт з кодифікації продукції. Для цього достатньо внести відповідні зміни до Постанови Кабінету Міністрів України «Про заходи зі створення державної системи кодифікації продукції», і нині Міністерство оборони робить вже третю спробу щодо внесення необхідних коректив. Тож чи вдасться військовим нарешті знайти порозуміння з відповідними посадовими особами, переконавши їх досконало вивчити проблему і прийняти потрібне рішення, — покаже час.

Юрій КУМЕДА

Надійне обладнання для користувачів, що цінують своє життя

**ДИХАЛЬНІ
СИСТЕМИ**

**Апарати на стисненому повітрі
Панорамні маски
Бойовий одяг та каски
Саморятівники
Компресори**

Гарантія 2 роки

ТОВ «Дихальні системи»
вул. Пушкінська, 25 А, оф. 5, 01004
тел./факс: (044) 230-92-42
www.kampo.ru
dsistem@voliacable.com

РАЄВСЬКИЙ Віталій Анатолі-

йович. Народився у 1949 році в м. Хирів Львівської області. У 1969 році закінчив Одеське артилерійське училище, у 1981 — Військову академію імені М.В. Фрунзе, у 1991 — Військову академію Генерального штабу ЗС СРСР.

У 1985—1987 роках — командир 56-ї окремої десантно-штурмової бригади в Афганістані. Командував дивізією повітряно-десантних військ Північної групи військ ЗС СРСР.

З 1992 року — в лавах Збройних Сил України. Засновник та перший командувач Аеромобільних військ ЗС України. До 1998 року — начальник управління Аеромобільних військ Головного управління Сухопутних військ Генерального штабу ЗС України.

З 1999 по 2004 рік — заступник голови Державного комітету у справах ветеранів при Кабінеті Міністрів України.

Нагороджений орденами Червоного Прапора, Червоної Зірки, «За службу Батьківщині», Богдана Хмельницького II та III ступенів, «Іменною вогнепальною зброєю» та багатьма медалями.

ДЕСАНТНИЙ ГАРТ ГЕНЕРАЛА РАЄВСЬКОГО

Постать генерал-майора Віталія Раєвського для українських аеромобільних військ не менш значима, ніж Василя Маргелова для ВДВ Росії.

«Крилатій піхоті» він віддав багато років життя.

З них два — командував бригадою в Афганістані, у 1991 році був призначений командувачем Аеромобільних військ, зробивши їх елітою українського війська. Зрештою, по відношенню до вояків у блакитних беретах по-іншому і не могло бути.

Він говорить спокійно, але за цим спокоєм відчувається впевненість і сила, характерні для людей, які бачили в житті чимало. Війна, кров, смерть — таке доводиться пережити не кожному. А пройшовши через це, зберегти волю до життя здатна тільки особистість сильна духом.

Що ж потягнуло хлопця з міста Хирів, що на Львівщині, у військо-ві? Певно, доля. У ті часи багато його однолітків мріяли про це. Але Віталій був одним з небагатьох, у кого мрія втілилася в життя.

Закінчивши артилерійське училище, артилеристом він не став. Саме в цей час США розгортають в

Європі 7-й корпус швидкого реагування, а Союз у відповідь формує 11 повітряно-десантних та десантно-штурмових бригад. Того ж року лікарська комісія визнала Віталія Раєвського придатним до служби у повітряно-десантних військах. На іншій комісії на запитання кадровика, де він бажає служити, Віталій Анатолійович відповів: «Де треба — там і служитиму». Певно, в цій відповіді весь Раєвський — солдат, готовий за наказом Батьківщини служити де завгодно.

Пунктом його призначення стала Фергана, де дислокувалася 105-та повітряно-десантна дивізія. Тут він і зробив свої перші стрибки з парашутом.

— Як сьогодні пам'ятаю той момент, — згадує Віталій Анатолійович. — Тоді з висоти тисячу метрів дивився на землю і вперше по-новому відчував висоту. Земля здавалась зовсім іншою, не такою, якою я звик бачити її з ілюмінатора пасажирського літака. Не вірилось, що, зробивши крок у безодню, залишуся живим. Але ось рука інструктора торкнулася мого плеча, і я, не роздумуючи, лечу вниз. У па-

дінні чітко бачу землю, спочатку нерухому, потім вона починає обертатись навколо мене, і мені здається, що це я сам розкручуюсь. Відкриється парашут чи ні? Майже в ту ж мить чую хлопок — і ось я вже під білим куполом. І раптом неймовірна тиша і спокій... Але нерви ще напружені. Плавню спускаюсь. Перед самим приземленням розвертаюсь за напрямом вітру і падаю набік. Відчуваю під собою землю, і мене охоплює нестримна радість... Живий і навіть не травмований!... Я зробив це!

Вісім років Віталій Раєвський прослужив в 111-му полку 105-ї дивізії. Одночасно здобував вищу освіту, навчаючись у Військовій академії імені М. В. Фрунзе. Після її закінчення служив на посадах начальника штабу, а згодом — командира полку. До речі, в Академії в одній навчальній групі з ним був майбутній міністр оборони Російської Федерації Павло Граčov. Їм ще не раз доведеться ділити шматок солдатського хліба. Але це вже буде на війні...

У 1985 році Раєвський отримав призначення в Афганістан, командиром 56-ї десантно-штурмової бригади. Перед призначенням командувач Повітряно-десантних військ запитав: «Як Ви ставитеся до того, щоб надати допомогу народу, який бореться за свою незалежність?» Віталій Анатолійович сказав прямо: «Якщо чесно, то впевнений: кожен народ має сам здобувати собі незалежність. Допомогу в таких справах вважаю недоцільною». Але коли командувач напрямку сказав про призначення в Афганістан, відповів: «Товаришу командувач, я відповідаю, як і належить офіцеру, котрий отримав наказ: слухаюсь!»

За два роки перебування в Афганістані під керівництвом Віталія Раєвського та за його участі було проведено чимало операцій. Приміром, подолання перевалу Сантіканда, де душмани влаштували міцну оборону, обладнавши вогневі точки за всіма правилами воєнної науки. Щоб ці «редути» розкрити, з літака був скинутий десант. «Духи», звісно, зраділи такій недбалості «шураві» й відкрили вогонь з усіх «стволів», а тим часом всі їхні вогневі точки були зафіксовані з літака. Свою помилку вони зрозуміли тоді, коли замість солдатів на пара-

За роки перебування в Афганістані під керівництвом Раєвського було проведено чимало бойових операцій, які зараз вивчають у військових академіях та інститутах.

шутах плавно приземлились... мішки з піском, і майже одразу почався обстріл перевалу з повітря. Так здавалось би неприступна оборона була подолана. Цю операцію нині вивчають у російських військових інститутах та академіях, в Україні ж і не згадують. Можливо, мемуари Віталія Анатолійовича допомогли б привернути увагу військових до його практики, адже його бойовий досвід може стати в нагоді багатьом військовим нинішнього покоління.

На війні Віталій Раєвський не ховався від куль, а завжди діяв, як того вимагала ситуація. Нерідко доводилося особисто ходити в гори та на зустрічі з главарями банд. Сказати, що він народився у сорочці — не скажеш, адже дістав тяжке поранення. Але визначний епізод напштовхує на думку, що доля була милостивою до нього.

Одного разу Віталій Анатолійович пішов з десантниками в гори. Поруч знаходився радист. У командира бригади в руках була лише трубка на довгому шнурі. Солдат йшов за ним. І раптом почався інтенсивний обстріл — запрацювали снайпери. Командир зупинився, віддаючи команди, а солдат пішов вперед. І раптом упав... «Що сталося?», — крикнув Раєвський, перечепившись через радиста. — «Я убитий», — відповів той. — «Як

же ти тоді розмовляєш?» — «Не знаю», — відповідає.

А за кілька днів солдат показав фіолетово-чорний синець на грудях від кулі, яка застрягла у титановій пластинці його бронежилета. Вийшло так, що він фактично закрив собою командира, тим самим врятувавши йому життя. Справа в тому, що сам Раєвський ніколи не носив бронежилет. За це десантник був нагороджений медаллю «За відвагу».

Та не вберігся Раєвський від кулі. Діставши тяжке поранення, він повертається в Союз. І тут можна лише позаздрити мужності цієї людини. Він не залишив армію, більше того, вступив до Військової академії Генерального штабу.

У 1991 році Віталій Раєвський вже командував дивізією у Прибалтиці. Але коли його Батьківщина здобула незалежність і їй потрібні були кваліфіковані військові, Віталій Анатолійович довго не роздумував. У Фастові, на Київщині, ще живі були батьки, залишилися родичі, друзі. Тому він попросив у командувача російських повітряно-десантних військ дозволу виїхати в Україну. Тим більше, що на запит, чи потрібен він там, прийшла ствердна відповідь.

В Україні Віталію Анатолійовичу запропонували кілька посад, зокрема, очолити Суворівське училище або обійняти посаду військово-

Генерал Раєвський був одним з перших українських військовиків, який відвідав 101-шу десантно-штурмову дивізію США.

го комісара у Черкасах. Такі пропозиції здивували бойового офіцера з вищою оперативно-стратегічною освітою, про що він прямо і заявив. Тож згодом йому доручили сформувати у Житомирі з'єднання Аеромобільних військ чисельністю 4,5 тисячі, і яке стало б резервом Верховного Головнокомандувача. Починати з нуля не довелося, бо від часів СРСР залишилася потужна матеріальна база. Тож Раєвський взявся до роботи. Незабаром він був призначений командувачем українських Аеромобільних військ, чисельність яких на той час складала 20 тисяч. Але на цьому Віталій Анатолійович не зупинився.

— Ми розробили концепцію розвитку «крилатої піхоти», — згадує він. — Планувалося сформувати великий центр парашутно-десантної справи в Житомирі. На базі колишнього училища радіоелектроніки мало бути засноване повітряно-десантне. Передбачалося також створення частин і з'єднань на базі існуючих ресурсів у містах Миколаїв, Хирів, Болград, Кременчук, тобто поблизу аеродромів. З цією пропозицією я та ще два полковники прийшли до міністра оборони Костянтина Морозова. Він з нами погодився, і ми почали працювати. Та коли прийшли до нього з доповіддю про конкретні шляхи реалізації наших планів, то Морозова на посаді вже не було. Але слід віддати належне його на-

ступнику Віталію Радецькому, який розумів необхідність розвитку аеромобільних військ і всіляко нам сприяв. Із вдячністю згадую начальника Генерального штабу генерал-полковника Анатолія Васильовича Лопату, який допомагав оперативно вирішувати проблеми.

Тож почався процес становлення української «крилатої піхоти». Для підготовки кадрів в Одеському інституті Сухопутних військ був заснований факультет аеромобільних військ. Неподалік знаходився полігон, де можна було одразу закріплювати здобуті знання. На той час це був єдиний в Україні рід

військ, здатний виконати бойові завдання без доукомплектування.

Українські десантники почали виходити на міжнародний рівень. Віталій Раєвський одним з перших українських військовиків побував у 101-й десантно-штурмовій дивізії США. На території України були проведені перші навчання «Козацький степ» спільно з польськими та британськими колегами. За словами Віталія Раєвського, його штатівські колеги виграють завдяки найновішим зразкам техніки та озброєння. Приміром, вертоліт Black Hawk уражає техніку на відстані 8 км. Зрозуміло, що американські десантники не знають жодних проблем із забезпеченням. Взяти хоча б навчальний центр 101-ї десантно-штурмової дивізії, що розташований у штаті Луїзіана. Ще за радянських часів навчальний полк був забезпечений озброєнням імовірного супротивника. Тобто якщо той атакує з повітря, то це обов'язково вертоліт МІ-8, з червоними зірками, прикриває його МІ-24. У цьому полку служать вихідці з Росії та України, тобто супротивник навіть розмовляє мовою «оригіналу». Кожен солдат забезпечений мобільним телефоном та автомобілем. У вихідні особовий склад частини відпочиває, але за сигналом через чотири години дивізія буде в повній бойовій готовності.

У 1995 році в Україні розпочалося скорочення аеромобільних військ. З «оптимізацією чисельності штатної структури» Віталій Анатолійович боровся кілька років. Але вік та поранення давалися взнаки. Спочатку він пройшов курс лікування в госпіталі, а потім звільнився з лав Збройних Сил. Загалом його військова служба тривала 33 календарних роки.

Але Віталій Анатолійович і сьогодні дотримується активної життєвої позиції. Десантний гарт дає йому насаги плідно працювати і в цивільному житті. Та й цивільний він лише номінально, бо обіймає посаду віце-президента Українського фонду соціальних гарантій військовослужбовців та ветеранів Збройних Сил, є радником Міністра оборони України, членом президії Громадської ради при оборонному відомстві.

А ще він пише вірші, в які вкладає все, чим жив і живе зараз.

*Десант — сувора це наука,
Та суму в серці не держу,
За мною третій тост, і сину
Берет блакитний бережу.*

Так, колишніх десантників не буває. Якщо людина одягнула блакитний берет, то вона назавжди залишається у десантному братерстві. Та й девіз десантників «Ніхто крім нас» не залишається в минулому, а на все життя виховує в людині відповідальність та готовність прийти на допомогу тим, хто її потребує.

Євген ЛЕВЧЕНКО

ПРОМИСЛОВО-ТОРГОВЕЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО МИСЛИВПРОМПОСТАЧ

Усі моделі
мисливської зброї
Іжевського
механічного
заводу

Кращі у світі луки,
арбалети для
полювання, спорту
та відпочинку

Гуртова та
роздрібна торгівля
товарами
виробників США,
Німеччини,
Фінляндії, Італії,
Чехії, Росії,
Білорусі

04073, Київ-73
пр. Московський, 20
тел.: (044) 464-49-69
419-78-78
e-mail: ohotsnab@ln.ua

«...ВІЙСЬКОВОГО ЗВАННЯ ПОЗБАВИТИ»

Відповідь на запитання, чому в українській армії стало застосовуватися таке покарання, як позбавлення військового звання, варто шукати в моральній площині. Не є таємницею, що зловживання та правопорушення, пов'язані з кримінальною відповідальністю, у збройних силах траплялися й раніше. Через намагання зберегти престиж військової служби та уникнути погіршення іміджу збройних сил мало місце приховування таких явищ.

— Раніше за скоєння порушень до військовослужбовців застосовувалися більш м'які види покарання — догана, сувора догана, інколи — «неповна службова відповідність», — коментує ситуацію підполковник юстиції Кирило Ганкевич, тимчасово виконуючий обов'язки начальника відділу військового права Правового департаменту Міністерства оборони України. — А «позбавлення військового звання» як дисциплінарне стягнення взагалі застосовувалося у виняткових випадках.

Справді, можна пригадати чимало випадків, коли офіцери, спіймаї «на гарячому», після слідчих дій правоохоронних органів усе-таки залишалися на службі. Суди легко виправдовували навіть тих порушників, вина яких була очевидною.

Зрештою, така лояльність призвела до того, що дехто з людей у

погонах став забувати про свій особливий статус, визначений найголовнішими для військовослужбовця документами — Статутами Збройних Сил України. Так, згідно зі статтею 11 Статуту Внутрішньої служби Збройних Сил України, військовослужбовець повинен «свято і непорушно дотримуватися Конституції України та законів України, Військової присяги, віддано служити Українському народові, сумлінно і чесно виконувати військовий обов'язок». Отже, той, хто не може належно виконувати свої службові обов'язки так, як це визначено Статутами, недостойний носити погони.

— Стаття 12 Дисциплінарного статуту Збройних Сил України передбачає, що Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України, Міністр оборони України та Головнокомандувач Збройних Сил

«У нинішньому році в Міністерстві оборони України та Генеральному штабі проявам корупції з боку військовослужбовців дається принципова оцінка. Якщо раніше до таких людей, які ганьблять високе звання захисника Вітчизни, застосовувалися більш толерантні засоби впливу, то тепер Міністр оборони України Анатолій Гриценко вимагає жорстко карати тих, хто займається корупційними діями».

*З виступу начальника
Генерального штабу,
Головнокомандувача Збройних
Сил України генерал-полковника
Сергія Кириченка на брифінгу в
Центральному будинку офіцерів
Збройних Сил України.*

України користуються всією владою щодо накладення дисциплінарних стягнень у межах дисциплінарного статуту, — пояснює майор юстиції Володимир Панько, старший офіцер відділу військового права Правового департаменту Міністерства оборони України. — Для того, аби реалізувати це право, чекати рішення суду не потрібно.

Офіцер, прапорщик чи солдат, який вчинив кримінальне діяння, несе відповідальність у межах Кримінального кодексу України як громадянин, а дисциплінарне стягнення на нього накладається як на військовослужбовця в межах Дисциплінарного статуту. Але водночас, під час накладення дисциплінарного стягнення необхідно враховувати норми статті 86 цього документа, відповідно до якої «під час накладення дисциплінарного стягнення або обрання його виду враховується: характер та обставини вчинення правопорушення, його наслідки, попередня поведінка військовослужбовця, а також тривалість військової служби та рівень знань про порядок служби».

Один із найгучніших скандалів, пов'язаних зі зловживаннями в українському війську, вибухнув у 2005 році. Про протиправні дії в армії стали говорити відкрито саме після оприлюднення листа офіцера 169-го навчального Центру Сухопутних військ «Десна» на ім'я Міністра оборони. У ньому, зокре-

ма, йшлося про незаконну організацію стрільб на комерційній основі, нецільове використання пального, порушення фінансової дисципліни тощо.

Робота перевіркою комісії підтвердила значну частину фактів, викладених у листі. Зрештою начальник навчального Центру генерал-майор Віктор Безпальчук та його заступник полковник Олександр Доманський добровільно подали рапорти про звільнення з лав збройних сил.

Цей безпрецедентний випадок фактично засвідчив те, що відтепер корупціонерам та порушникам не місце в українському війську. Відтак, на початку року, Міністр оборони України Анатолій Гриценко підписав низку наказів «Про притягнення до дисциплінарної відповідальності». Чим же «грішать» сьогодні люди в погонах і чим викликана необхідність вживання кардинальних заходів?

Крадіжками державного й особистого майна дискредитував звання офіцера колишній підполковник Володимир Кирилюк, викладач кафедри інженерних заходжень Подільського державного аграрно-технічного університету. Кам'янець-Подільським міжрайонним судом Хмельницької області 29 березня нинішнього року було видано санкцію на арешт цього громадянина.

Більш відомим широкий громадськості став факт убивства солдата колишнім начальником відділу збереження 536-ї Центральної бази ремонту і збереження (озброєння РХБЗ) майором Миколою Веніковим. Трагедія сталася внаслідок того, що під час несення служби черговим частини офіцер уживав спиртні напої і неналежно виконував службові обов'язки. Своїми діями він грубо порушив вимоги ст. 11, 21, 22, 49, 59 Статуту внутрішньої служби, а також ст. 4 Дисциплінарного статуту ЗС України. Військовий суд Черкаського гарнізону визнав Венікова винним у скоєнні злочинів, передбачених ч. 1 ст. 115 «Умисне вбивство» та ч. 1 ст. 421 «Порушення статутних правил внутрішньої служби» Кримінального кодексу України. Вироком суду від 20 березня 2007 року його позбавлено волі терміном на 13 років.

Чимало випадків зловживання службовим становищем військово-

Факти зловживань та правопорушень у збройних силах мали місце і раніше, але командири їх свідомо приховували.

службовцями мають ознаки корупції. Так, помічник командира полку — начальник фінансово-економічної служби зенітного ракетного полку 8-го армійського корпусу старший лейтенант Дмитро Бушмакін протягом 2005–2006 років безпідставно нараховував гроші (понад 200 тисяч гривень) на особистий картковий рахунок, рахунок бухгалтера, а також карткові рахунки військовослужбовців, які не мали права на одержання додаткових коштів.

Бажаючи покращити своє матеріальне становище, заступник командира з озброєння — начальник технічної частини підполковник Олег Галібін вимагав від приватного підприємця 200 доларів. У таку суму офіцер оцінив свою допомогу при придбанні військових вантажних автомобілів ЗІЛ-131. Вершиною нахабства у цьому випадку є те, що до продажу пропонувалася техніка, яка за законом належала іншому підприємцю і зберігалася на території автопарку частини.

Помічник начальника бронетанкової служби технічної частини капітан Володимир Мантик разом із колишнім начальником сховища викрали зі складу бронетанкового майна два бортові редуктори до танка Т-55 на загальну суму 3100 гривень. Згадані матеріальні цінності злочинці продали за 2 тисячі доларів.

Нерідко на «слизьку стежку» стають й ті, хто, власне, покликаний стежити за дотриманням законності та правопорядку в збройних силах. Перевіркою, проведеною Головним управлінням Військової служби правопорядку Збройних Сил України, було встановлено факти порушень вимог житлового законодавства України з боку ад'юнкта Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка підполковника юстиції Олександра Гурняка та його брата — старшого юрисконсульта Головного управління Військової служби правопорядку майора юстиції Руслана Гурняка. Кожен із них отримав трикімнатну кварти-

ру (м. Київ та м. Обухів), подавши до житлової комісії недостовірні документи. На основі наданої інформації у квартирну чергу Міністерства оборони потрапили члени сімей згаданих військовослужбовців, які не мали права на покращання житлових умов.

На жаль, продовжувати перелік подібних фактів можна ще довго. Та очевидним є те, що найтипівішими у Збройних Силах України сьогодні є фінансові махінації, порушення при закупівлі товарів та послуг за рахунок бюджетних коштів, протиправні дії під час організації бухгалтерського обліку, руху та використання військового майна і матеріальних цінностей, словом — зловживання, пов'язані з використанням службового становища. Загалом протягом останніх двох місяців Міністром оборони України Анатолієм Гриценком на порушників у погонах було накладено більше двадцяти дисциплінарних стягнень, які потягнули за собою позбавлення військового звання або пониження у званні чи посаді тощо.

Разом з тим робити поспішні висновки щодо невинного зростання кількості правопорушників у погонах не варто. За словами заступника військового прокурора Центрального регіону України підполковника юстиції Андрія Подосінова, говорити про стрімке зростання злочинності в українському війську підстав немає. Кількість правопорушень протягом останніх років залишається на приблизно однаковому рівні.

Отже, позбавлення військових звань та пониження у посадах свідчить, насамперед, про те, що керівництво Міністерства оборони намагається піднести поняття «військовослужбовець» на більш високий рівень і повернути суспільству довіру до армії. І якщо будь-хто з військовиків запламував честь мундира, він повинен відповідати не лише перед судом, а й у відповідності до вимог Дисциплінарного статуту Збройних Сил України.

СИЛЬНИЙ БІК «СЛАБКОЇ» СТАТІ

Українським законодавством не передбачені жодні обмеження чи переваги за ознаками статі при прийомі на військову службу до Збройних Сил України. Попри всі складнощі військового життя, жінки аж ніяк не поступаються чоловікам у прагненні присвятити себе захисту Вітчизни. Тому процес фемінізації українського війська став невідворотним явищем і потребує до себе особливої уваги.

Традиційно поняття статі (sex) використовувалось для окреслення лише фізіологічних відмінностей. Проте в 70-ті роки минулого століття було запропоновано розділити поняття «sex» і «gender». Підставою для цього стало те, що окрім біологічних відмінностей між чоловіками і жінками, існує поділ між ними на соціальні ролі, форми дія-

льності, відмінності у поведінці тощо.

З цієї точки зору деякі риси жінок, наприклад, емоційність, орієнтованість на сім'ю і дітей, поставали не як природні властивості, а характеристики, сформовані певним типом суспільства. Виявляється, що поняття «жіночність» та «мужність» зумовлені культурою і ма-

ють багатоманітне значення. Отже, виникла теорія, прийняття якої передбачало зміну ціннісних орієнтирів і перегляд багатьох усталених уявлень в державі, суспільстві, свідомості громадян.

Відповідно до Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1979 р.), Декларації про рівноправність жінок і чоловіків, прийнятої Комітетом міністрів Ради Європи (1988 р.), а також рекомендацій, висловлених у документах четвертої Всесвітньої конференції зі становища жінок (1995 р.), наша держава у числі перших країн світу внесла до Конституції України окрему статтю (24), яка гарантує рівні права та можливості чоловіків і жінок, і визнала право на рівність як основне право людини.

В історії нашої держави образ жінки-воїни має давню традицію. Так, за свідченнями візантійських літописців, у 626 році при облозі Конс-

тантинополя серед русичів були жінки у латах. Відомо й те, що княгиня Ольга, маючи власну військово-дружину, успішно здійснювала походи проти непокірних сусідів.

Але найпоказовішим прикладом становлення гендерної рівності в українському суспільстві на конституційних засадах (доба Української революції 1917–1921 років) є проект під назвою «Основний державний закон Української Народної Республіки». Аналізуючи його з точки зору проблеми гендерної рівності в Україні, слід відзначити, що стаття № 3 першого розділу Закону проголошує принцип рівності чоловіків та жінок, фактично утверджуючи так званий «природний демократизм» співіснування статей, притаманний українському менталітетові.

Загальний інтерес до гендеру свідчить, що за останні два десятиріччя відбулось не лише переосмислення проблеми стосунків статей. Вони тепер сприймаються як форма соціальної організації. Аналогічні процеси відбувались наприкінці XVIII століття, коли значно розширилися значення таких понять як «культура», «клас», «демократія».

Разом з тим перешкоди на шляху досягнення рівності, зокрема у сфері оборони, є наслідком історично сформованого ставлення і традиційних упереджень щодо жінок. Натомість міжнародним досвідом доведено: за умови однакової підготовки жінки так само ефективно виконують свої обов'язки, як і чоловіки. До того ж, не кожний чоловік — хороший солдат.

Узагальнена інформація про стан військової дисципліни, наприклад, свідчить, що саме жінки становлять найменшу частку порушників. За відгуками безпосередніх начальників (командирів) вони більш відповідальні, організовані та дисципліновані. Як зазначив нещодавно в інтерв'ю спільному проєктові «Радіо «Свобода» та «Нашого Радіо» Міністр оборони України Анатолій Гриценко, «...жінка — це додатковий фактор психологічно сприятливого клімату в колективі. Присутність жінки піднімає чоловіків у своїх очах, вони стають культурніші, стриманіші, підтягнутіші».

За останні роки в Україні прийнято низку нормативно-правових актів, які регламентують гендерну

Наша держава у числі перших країн світу внесла до своєї Конституції окрему статтю, яка гарантує рівні права та можливості чоловіків і жінок.

політику. Верховною Радою України прийнято «Декларацію про загальні засади державної політики стосовно сім'ї і жінок» (1999 р.). Урядом затверджено Національний план дій щодо поліпшення становища жінок та сприяння впровадженню гендерної рівності у суспільстві на 2001–2005 роки (2001 р.). У 2004 році проведено Парламентські слухання «Становище жінок в Україні: реалії та перспективи».

А такі нормативно-правові акти, як Указ Президента України від 26 липня 2005 року «Про вдосконалення роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» та Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», який набрав чинності з 1 січня 2006 року, передбачають застосування спеціальних тимчасових заходів, спрямованих на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків щодо реалізації рівних прав, наданих їм Конституцією і законами України.

Отже, українські жінки активно реалізують себе в усіх, без винятку, сферах суспільної діяльності. Сьогодні в Збройних Силах України налічується 18604 жінки «зі зброєю». Серед них 1149 офіцерів, 2418 прапорщиків, 14926 сержантів і солдатів військової служби за контрактом та 111 курсантів. У порівнянні з кількістю жінок—працівників ЗС України, яких понад 52 тисячі, представниць у погонах значно менше.

Статистичні дані свідчать, що найбільше військовослужбовців-жінок проходять службу на посадах військовослужбовців військової служби за контрактом. До того ж освітній рівень військовослужбовців-жінок, на відміну від чоловіків, значно вищий.

Але незважаючи на це, соціологічне опитування, проведене серед жінок-військовиків щодо рівня їхньої реалізованості на службі та подальших можливостей професійного зростання, показало невтішні результати. Виявляється, біль-

шість з них досить скептично ставиться до престижу жінки-військовослужбовця в українському суспільстві та особистих перспектив кар'єрного росту.

Натомість міжнародний досвід розвинутих держав світу свідчить протилежне. Згідно з даними Організації у справах жінок, у збройних силах країн-учасниць НАТО за останні 40 років число військовослужбовців-жінок зросло в 10 разів і нині досягає майже 290 тисяч осіб. Вони мають можливість служити практично за всіма військовими спеціальностями і мати рівний з чоловіками кар'єрний ріст. Більшість країн-учасниць Північноатлантичного альянсу мають у збройних силах жінок-генералів.

Сфери, в яких військовослужбовці-жінки не можуть проходити службу, стали предметом дослідження у 2002 році. Зокрема це такі, де передбачається цілеспрямоване зближення та знищення ворога «face-to-face». Адже збройний захист інтересів держави є завданням підвищеної складності, який визначає відповідні стандарти для військовослужбовців. Зважаючи на це, збройним силам дозволено дотримуватися не в повному обсязі

На думку чоловіків-керівників, проблемним щодо служби жінок в армії є питання їх репродуктивної функції. Це вагітність, народження дитини та перебування у відпустці по догляду за нею. Дійсно, трапляються випадки, коли жінка, щойно вийшовши з декретної відпустки, через нетривалий час знову йде у відпустку в зв'язку з вагітністю. Але це поодинокі приклади і вони не впливають на загальну картину.

Станом на 1 квітня 2007 року, наприклад, у декретній відпустці у зв'язку з вагітністю, пологами та по догляду за дитиною перебували 2777 жінок, із них 255 (22%) офіцерів, 410 (17%) прапорщиків і 2112 (14%) сержантів та солдатів. З моральної точки зору було б не зовсім етично обговорювати: багато це чи мало. Але інакше бути не може, оскільки перебування військо-

ється на два роки. І хоча вона не зараховується для призначення пенсії, проте під час перебування в ній виплачується 15 відсотків грошового забезпечення та зберігається право на просування по службі. Відпустка по догляду за дитиною може надаватися також і батькові дитини.

Не зайве ознайомитися з досвідом США, в армії яких понад 200 тисяч жінок (14 відсотків від загальної чисельності особового складу) носять форму, а військове звання генерала та адмірала мають більше 50 жінок. Така фемінізація американського війська частково пов'язана з тим, що за підрахунками Пентагону на вербування і підготовку юнака із середньою освітою необхідно витратити від 670 до 3700 доларів (у залежності від роду та виду військ). Водночас дівчата обходяться країні значно дешевше — у середньому 150 «зелених».

Більш привабливі умови служби для жінок намагаються створити і в Збройних Силах Польщі, яка нещодавно вступила до НАТО. Протягом останніх двох років у польській армії існує посада Уповноваженого у справах військової служби жінок (штатна категорія «полковник»). Це військовослужбовець-жінка, яка опікується усім спектром «жіночих» проблем у війську. Жіноча штатна посада (категорія «капітан») є також у органі забезпечення діяльності Конвенту деканів (представницький орган офіцерських зборів та військово-службовців служби за контрактом Збройних Сил Республіки Польща). Посада Радника з гендерних питань, до речі, існує і в Міністерстві внутрішніх справ України.

Якщо розглядати Збройні Сили України, то, на жаль, представництва жінок-військовослужбовців на рівні посад, які передбачають прийняття рішень, сьогодні практично немає. Зрештою, якщо інтереси жінок-працівників ЗС представляють і відстоюють профспілкові органи, то жінки у погонах перебувають наодинці зі своїми проблемами. Особливо це стосується віддалених гарнізонів, де рівень інформованості нижчий, а бажаючих служити значно більше.

На жаль, і донині вивчаються всі фактори праці та зовнішнього середовища при визначенні переліку

Як свідчить статистика, саме жінки становлять найменшу частку порушників: вони є більш відповідальні та організовані.

положень чинного законодавства країни стосовно рівних можливостей у працевлаштуванні деяких категорій громадян.

За результатами досліджень також встановлено кілька психологічних розбіжностей, які існують між чоловіками та жінками. Вони можуть мати значний вплив на виконання бойових завдань у ході безпосереднього зіткнення з ворогом. Наприклад, рівень агресивності у жінок зазвичай нижчий, тому їм потрібний більш серйозний зовнішній провокативний вплив.

У ході дослідження виявлено, що існують значні розбіжності між фізичними можливостями чоловіків та жінок: лише близько одного відсотка представниць слабкої статі спроможні досягти такого ж рівня протидії фізичному навантаженню, яке здатний витримати чоловік. Під час підняття чи пересування вантажів та виконання завдань у сухопутних військах це означає: оскільки робоча спроможність жінок у порівнянні з чоловіками нижча, вони мають працювати на 50–80 відсотків важче, аби досягти однакових з чоловіками результатів. Це, у свою чергу, збільшує ризик їх травмування.

вослужбовця-чоловіка у відпустці по догляду за дитиною, відповідно до чинного законодавства, практично неможливе. Винятком є ситуація, коли жінка позбавлена батьківських прав, або є тяжкохворою та не має родичів, які могли б доглянути дитину.

Однак у країнах Скандинавії, наприклад, на законодавчому рівні закріплене та всіляко заохочується перебування чоловіків у відпустках по догляду за дитиною, натомість жінки можуть активно працювати та забезпечувати родину матеріально. Аналіз правового урегулювання порядку проходження військової служби жінками в інших країнах показує, що система їх соціального та правового захисту побудована так, щоб реалізація пільг та гарантій, які пов'язані з народженням дитини, не завдавали значної шкоди бойовій готовності збройних сил.

Так, у Франції 75 відсотків військовослужбовців-жінок вдало поєднують військову кар'єру та сімейне життя. Близько чверті французенок у погонах незаміжні, а 15 відсотків із них — матері-одиночки. Відпустка по догляду за дитиною жінкам у французькій армії нада-

посад, на які може призначатися військовослужбовець-жінка з урахуванням анатомо-фізіологічних властивостей її організму. Виявляється, у медичній звітності навіть не передбачено ведення обліку статистичних даних стану здоров'я та захворюваності окремо за категоріями військовослужбовців-жінок.

Усі ці аспекти потребують детального вивчення та узагальнення з метою подальшого використання під час опрацювання законодавчої бази щодо проходження військової служби жінками.

І все ж перші кроки вже зроблено. Визначено посадову особу (один із заступників Міністра оборони України), на яку, відповідно до Указу Президента України від 26 липня 2005 року «Про вдосконалення роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», покладено виконання обов'язків щодо забезпечення рівних прав та можливостей представників обох статей.

Відповідно до Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспіль-

Сьогодні в Збройних Силах України налічується 18604 жінки, серед яких 1149 — офіцери.

тві на 2006–2010 роки, проведено гендерний аналіз кадрового складу Міністерства оборони України. Нині до проекту Резерву кандидатів для просування по службі у 2007 році (номенклатура призначення Міністра оборони України) включено офіцера з числа військовослужбовців-жінок. За номенклатурою призначення першого заступника Міністра оборони України включено 23 жінки-військовослужбовці. Чисельність державних службовців-жінок, які перебувають у кадровому резерві, — 113 осіб (35% у порівнянні з чоловіками), з них у кадровому резерві на керівні посади — 39 осіб (12,1%).

Курсантам Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, які навчаються за спеціальностями «Психологія» та «Політологія», читається курс лекцій «Гендерні дослідження» (36 годин). Достатні напрацювання щодо зазначе-

ної проблематики сьогодні є і в Севастопольському Військово-морському інституті імені П.С. Нахімова.

І останнє. Сьогодні вкрай необхідне принципове рішення щодо виконання Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» та Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на 2006–2010 роки. На мою думку, у Збройних Силах України має бути введена посада (за прикладом Польщі) офіцера-жінки, яка займатиметься безпосередньо усім спектром питань служби жінок в українській армії. За цієї умови вдасться забезпечити справді рівні можливості щодо кар'єрного просування по службі і чоловіків, і жінок.

Наталія ДУБЧАК,
офіцер відділу гуманітарного розвитку
Департаменту гуманітарної політики
Міністерства оборони України

ОКЕАН-9

Компанія «ОКЕАН-9» є оператором готельного, туристичного, конференц-сервісу і кейтерінг-сервісу України. За час свого існування компанія «ОКЕАН-9» зарекомендувала себе, як одна з провідних компаній на ринку за поданням широкого спектру послуг. А саме: організація конференцій, презентацій, семінарів, і тренінгів, корпоративних заходів і багато чого іншого. Сьогодні компанія об'єднує дев'ять основних напрямів, в кожному з яких працюють фахівці з великим досвідом і знанням справи, а саме:

- Конференц-сервіс
- Готельний сервіс (готелі Києва, України і по всьому світу в цілому)
- Туризм
- Кейтерінгові послуги
- Організація корпоративних заходів.
- Транспортні послуги
- Синхронний переклад
- Арена проєкційного і мультимедійного устаткування
- Послуги відеоконференцзв'язку

тел./факс: +38 (044) 490-98-25
ocean-9@ocean-9.com.ua
Київ, пр. 50-річчя Жовтня 2/6
<http://www.ocean-9.kiev.ua>
<http://www.hotelservice-kiev.com/>

ЗНАКОВИЙ МОМЕНТ: ВІД УНІФІКАЦІЇ ДО ПЕРСОНАЛІЗАЦІЇ

Найближчим часом у формі одягу військовослужбовців Збройних Сил України відбудуться суттєві зміни. Підготовлений Департаментом постачання матеріальних ресурсів Міноборони проект Постанови Кабінету Міністрів «Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 17 липня 2003 р. № 1073» передбачає встановлення трьох нових видів курток, майки (тільника), коригування описів сорочки, польової куртки, ремня, та знаки розрізнення.

Відповідні пропозиції до проекту Постанови були розроблені у відділі військової символіки та геральдики ЗС України. Фахівці виходили з необхідності подальшого розвитку символіки збройних сил, впровадження нових військових емблем, заснованих Указом Президента України від 20 червня 2006 року, наближення зовнішнього вигляду українських військовиків до стандартів НАТО.

Почнемо зі знаків розрізнення на головні убори, зокрема, на берет. Сьогодні принцип розміщення знаків розрізнення на береті наслідує радянські зразки. Відомо, що за тих часів на беретах десантників та морських піхотинців спереду кріпилася кокарда чи емблема, а збоку — так званий «прапорець» червоного кольору з емблемою повітряно-десантних військ або якорем. Коли розроблялася форма одягу ЗС України, цей досвід був взятий за основу і поширений на всі роди військ. Спереду берета встановили носіння нашивної кокарди з полем полинового, блакитного або чорного кольору, а збоку — прапорця малинового чи блакитного кольору з емблемою спеціальності військовослужбовця. У підсумку виходило три види кокарди і з півтора десятка прапорців! Крім того, зовнішній вигляд цих

нашивок важко назвати привабливим. Тому військовики аеромобільних військ зазвичай носять на беретах кокарди для кашкетів. При створенні 1-го окремого полку спеціального призначення, що нині називається Президентським, його військовослужбовців вирішили одягнути в малинові берети з синьо-жовтими прапорцями та кокардами з малиновим полем. Вийшло «масло масляне», адже кокарда та прапорець відображали одне і те саме — приналежність до України.

У збройних силах більшості країн світу на береті розміщується лише один металевий знак, що може позначати державну належність, рід військ або окрему військову частину. Так, в Австрії та Греції на береті носять знак у вигляді державного герба, а в Норвегії беретний знак державної приналежності має вигляд вензеля правлячого монарха у вінку під короною. У збройних силах Німеччини, Італії та Франції знаки на беретах вказують на рід військ чи службу, у Великій Британії — як на рід військ, так і на окрему частину. Розміщуються такі знаки з лівого боку берета.

Беретний знак, розроблений фахівцями відділу військової символіки та геральдики, передбачається єдиний для всіх родів військ і має

вигляд Знака Княжої Держави Володимира Великого (Тризуба) у калиновому вінку. Калина є давнім символом України та її війська. Єдиний зразок беретного знака пояснюється не лише міркуваннями економії. На відміну від тих же Німеччини та Італії, у Збройних Силах України існує система емблем родів військ на комір чи погони. Тому позначати належність до роду військ ще й на береті немає сенсу. Водночас, у перспективі доцільно було б розширити кольорову гаму беретів, спираючись на традиційні кольори родів військ, як це прийнято в арміях зарубіжних країн.

Істотних змін зазнає система емблем родів військ та служб на комір чи погони. На сьогодні у ЗС України таких емблем 16. Для порівняння: у збройних силах США їх 29, в Румунії — 24, в Польщі — 23, Росії та Словаччині — 19. Фактично позбавлені власної емблеми механізовані війська ЗС України, адже емблема з палаючою гренатою та схрещеними шаблями є одночасно загальновійськовою. Не мають емблем радіотехнічні війська Повітряних Сил, морська піхота, частини та підрозділи радіоелектронної боротьби (РЕБ), логістики. Зате досі існують емблеми Військово-Повітряних Сил та Військ Протиповітряної оборони, хоча ці види ще у 2004 році об'єднані в один. Нарікання викликає не лише недостатня кількість емблем. Свого часу вирішили запровадити для них єдину основу у вигляді калинового вінка. Але така уніфікація призвела до того, що вже з відстані кількох метрів важко відрізнити юриста від автомобіліста. Між тим, емблеми залишаються єдиним елементом однострою, що вказує на рід військ, адже кольорові петлиці на ньому не передбачені.

Нові емблеми родів військ та служб позбавлені вінків. Відтепер їх легко можна розрізнити навіть

зі значної відстані. Вінок залишився лише на емблемі Військової служби правопорядку. Загальновійськова емблема у вигляді листків та кетягів калини на тлі схрещених мечів позначатиме лише ті служби, для яких не встановлено власних емблем. Її носитимуть також військовослужбовці почесної варті, військових частин охорони та обслуговування. Військовиків же бойових механізованих частин відрізнятиме емблема у вигляді палаючої гренати на тлі схрещених гвинтівок, які були емблемою піхоти Армії Української Народної Республіки у 1917–1920 роках. Суттєво розширено перелік емблем. Так, сьогодні військовослужбовці військ зв'язку, радіотехнічних військ, частин та підрозділів РЕБ носять єдину емблему, хоча виконують різні завдання. Тому емблема у вигляді переплечених блискавок, на які накладено два ріжки, залишиться тільки для військ зв'язку. В емблемі радіотехнічних військ поєднано зображення стилізованої антени радіолокаційної станції та двох схрещених блискавок. Емблема частин та підрозділів РЕБ матиме вигляд меча вістрям угору, обабіч якого розміщено подвійні стріли, а по центру — стилізований щит. Це символізує складові радіоелектронної боротьби: радіоелектронне подавлення (меч), радіоелектронний захист (стріли), протидію технічним засобам розвідки (щит).

Щодо інших родів військ та служб, то їхні знаки розрізнення загалом повторюватимуть існуючі. Наприклад, емблема танкових військ матиме вигляд танка, аеромобільних військ — розкритого парашута на тлі двох літаків, медичної служби — жезла Ескулапа, військових диригентів та музикантів — ліри тощо.

Пропозиції відділу військової символіки та геральдики дають можливість нарешті «узаконити» розпізнавальний нарукавний знак із зображенням Державного Прапора України. Донедавна військовослужбовці, які брали участь у миротворчих місіях України, зазвичай носили на лівому рукаві знак приналежності до Сухопутних військ (у військах його називають «склянка»), а на правому — емблему своєї військової частини. У той же час в збройних силах більшості країн

світу прийнято носіння на верхній частині рукава (обох рукавів) польової форми одягу нарукавного знака у вигляді відповідного державного прапора або щита у його кольорах. Нижче може бути нарукавна емблема військової частини.

Проаналізувавши світовий досвід, фахівці Воєнно-геральдичної служби (так раніше називався від-

Уніфікація емблеми родів військ та служб призвела до того, що вже з відстані кількох метрів стало важко відрізнити юриста від автомобіліста.

діл військової символіки та геральдики) запропонували запровадити нарукавний знак у вигляді прямокутника із зображенням Державного Прапора України для носіння у верхній частині обох рукавів польової форми одягу. Ці пропозиції були погоджені Міністром оборони у листопаді 2003 року, але нормативного акта про встановлення нарукавного знака Тил не готував. Це не завадило використовувати його на формі одягу, але деякі військовики, крім знаків з Державним Прапором, чіпляли на рукав ще й знак приналежності до Сухопутних військ.

Нарешті на військовій формі одягу з'явиться зображення емблеми ЗС України, заснованої Указом Президента від 20 червня 2006 року, зокрема, на гудзиках (крім тих, що на формі ВМС) та затискачі до краватки.

Безперечно, хтось зауважить, що для кардинальної зміни зовнішнього вигляду українського військовика описаних вище елементів символіки недостатньо. Але тиловики врахували далеко не всі пропозиції відділу військової символіки та геральдики, до того ж роботу ускладнює відсутність єдиної точки зору на систему знаків розрізнення і форму одягу взагалі. На нашу думку, це має базуватися на всебічному аналізі досвіду країн Європейського Союзу та Північноатлантичного альянсу з урахуванням національних традицій військового однострою.

Олександр МУРАВЬОВ,
начальник відділу військової символіки та геральдики ЗС України

СИНИ І ПАСИНКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Добре знаю цю справжню українську військову родину... Він — військовий музикант. У зразковому військовому оркестрі Володя у свята і в будні виконує Державний Гімн... Наталя — працює в музеї, у Шевченківському Гаю... Прості й добрі люди...

Дуже прості й дуже добрі...

Одне слово — українці. Працюють ї терплячі тобто...

Виховують Володимир і Наталія трьох діточок... Можна так сказати, що їхні діти — Діти Незалежності. Усі троє народжені в роки розбудови нової Української Державності...

Якоїсь миті усвідомив, що часто занепокоєно згадую їх переважно у зв'язку з одним хвилюючим запитанням: чи вже отримали вони, Діти Незалежності, житло?... За шістнадцять незалежних, колись — осяяних мріями, надіями, світлими державними думками, — років?... Шістнадцять років, протягом яких Володя не фальшивить, виконуючи головну музику держави?...

Шістнадцять років...

За цей час країна зміцнила економіку і продовжує рухатися цими

рейками... Зросла військова міць нашої армії, вже не червоної... Тішать засоби масової інформації: постійно зростає середньостатистичний добробут якогось там, ніким не баченого, споживчого кошика...

А діти Володі та Наталі і виношувалися, і народилися, і зростають всі ці роки саме там — у військово-му гуртожитку... І таких діточок — десятки тисяч у гарнізонах, містечках, містах... За першим кроком коридорами багатоповерхівки — другий крок, до дитячого садочка... Потім школа... Усе, як у нормальних людей... За роком — рік... За однією відмінністю: діти військовослужбовця, народжені в роки Незалежності, так і не отримали свого куточка...

Важко сказати, на яку матеріальну винагороду від Неньки-України має сподіватися військовик, який сумлінно і терпляче служить Батьківщині...

І чи може взагалі армія дозволити собі думки про те, що й Батьківщина все ж таки чимось зобов'язана військовій людині?... І дітям військовика?...

...Шістнадцять років. Якими вони були? Чи завжди відчували себе захисники Вітчизни викоханими дітьми? Повноцінними синами? Чи, іноді, й пасинками?...

...Тут, поряд, у Польщі, зненацька прокинувся поляк, який проспав летаргічним сном роки «перестройки». Тепер дивується: скільки товарів на полицях... як життя змінилося...

От якби хтось із офіцерів-українців так заснув одразу після проголошення Незалежності та утворення Нової Армії... Якби він задавав, насамперед, запитання після пробудження через 16 років?

Може запитав би, як прожили ці непрості літа ті, хто першими склав присягу на вірність народові України? І що нині відчують понад 30 тисяч військовослужбовців-українців, які повернулися після проголошення Незалежності на рідну землю? Як гнобили і принижували їх десь там, за «урами» і «байкалами», на берегах тихих і осяяних льодовитих океанів, а вони, зіцівши зуби, прикріплювали на кашкет тризуба і — крізь ганьбу і, щонайменше, недоброзичливі усмішки, — рвалися, летіли, їхали, пластували додому, до рідненької України-матері... Вони повернулися в Україну шістнадцять років тому, як приїжджають вірні сини й доньки, — за першим материнським покликом, і віддали їй усе... А чи Батьківщина повернула

борги своїм дітям — військовикам — Дітям Незалежності?..

Яким емоційним і багато в чому переломним, ключовим, визначальним був для тих, перших офіцерів Нової України, момент складання військової присяги на вірність народові України!.. Скільки бруду вилили на наших військовиків ті, хто спокійнісінько, на відміну від українців, спродав українське майно — тисячі квартир! — і відбув геть, не забуваючи сказати, скрегочучи зубами, щось образливе, засудити українців, які присягнули не ворогові, і не загарбникові, а своєму народові та рідній землі...

Пізніше, через багато років, потрапили на очі думки офіцера з повсталого крейсера «Очаков» — Петра Шмідта, який саме на суді, приречений, промовив: «У часи державного хаосу, коли усе в країні так переплуталося, що рідна влада пішла війною на рідну землю і проти рідного народу, у таку мить, щоби залишатися законним, доводиться нехтувати присягою, і, залишаючись вірним присязі, доводиться порушувати закон...» І немає вищого закону і вищої присяги, ніж присягнути на вірність рідній землі!..

...Честь і хвала їм — першим і незламним! — за їхні слова присяги! Слова мужності, слова мужніх... Першим завжди найважче.

І нехай пробачить той, хто не спроможний зрозуміти, але найважче завжди — саме офіцерам... Адже в армії ніколи і нічого не було суттю, крім офіцерів. Є офіцери — є армія... Є армія — є Держава і Державність! Незалежність, врешті-решт!..

Тому офіцерів завжди й цькували — за тих чи інших революцій, рубали кадетів і юнкерів, винищували докорінно... Знищив офіцера і офіцерство — знищив Державу...

Першими завжди страждали офіцери — як найблагородніші, неспроможні на зраду державних інтересів, на підлі вчинки, гендлярство, безчестя анонімок тощо. І вже тому вони — найнезахищеніші...

Усвідомлюю: командир, який пожалів підлеглих, — втратив їх... Не примусив, зморених і вимотаних далеким переходом, вирити окопи і сховатися в них — вранці збирав тіла героїчно полеглих, накритих ворожим артобстрілом... Та ніхто не акцентує на жалості — йдеться

Честь і хвала їм — першим і незламним! — за їхні слова присяги! Слова мужності, слова мужніх... Першим завжди найважче.

про увагу до підлеглих, турботу про їхнє життя... Але коли держава не потурбувалася про командира, офіцера — вона втратила армію!.. А з нею — державність...

Офіцери Незалежності...

Золотий фонд Армії...

Гідність її і Честь...

Еліта!..

...Залишилося в далекому, але завжди незабутньому, минулому все ж таки пережито офіцерами копійчане грошове утримання. «Сезонний» розпродаж камуфляжних курток офіцерами напередодні Дня Святого Миколая — аби купити хоча б малесенькі подарунки дітям до Нового року... Це — неприємні деталі. Дрібні, бо пов'язані з потребами, погодимося, власне офіцера, військовослужбовця. Проблемами пасинків, так би мовити...

А коли поставала вимога вчинків масштабних, державницьких, гідних високого імені Синів України, офіцери відкидали особисте й відповідали викликам часу. Військовики — і саме вони! — не дали пролитися крові, коли агресивний московський представник радянських підходів до використання армії хотів вивести танки на львівські вулички і поневічати Незалежність, окропити українською кров'ю українську землю українськими руками...

І тоді, коли за недавніх політичних буревіїв, комусь знову захотілося кинути проти людей силу, саме армія сказала своє слово: хто пі-

де проти народу — того зупинить Військо! І знову проривалася Україна до демократії, пестуючи Незалежність, на плечах непримхливих, мовчазних, божественно стриманих військовиків-атлантів... І одразу ж, після прориву, держава цнотливо забувала про них — синів і пасинків водночас... І лише за кілька років, після титанічних зусиль військового відомства, збільшила їм грошове утримання до рівня тих, кому колись вже роздали зброю і набої проти власного народу...

Негендлярські, непродажні, незламні... Офіцери і всі справжні військовики вистояли і мають право на згадку і святкові дні вривень з найбільш гідними достоїнствами!

Армія України десятки разів на зламах епохи відповідала державним вимогам...

Офіцери витримали і витримують усе. Одне лише, — за класиком, — груди ураз дотика: якби ж державники чинили так, щоб військовики почували себе синами, а не пасинками...

Щодня... У великому й малому...

І щоб у свої власні помешкання вїхали діти Володимира і Наталії з рідного гуртожитку... Нехай хоча б до 20-річчя нашої славної Незалежності... І Боже борони, щоб не виникло навіть в думці негідне для держави й армії поняття — Онуки Незалежності...

Микола ГУЦУЛЯК

Володимир МЕЛЬНИКОВ:

*Ми за єдність твою –
незалежна і рідна країна!
За твоє процвітання –
від Криму до сивих Карпат.
Наша рідна земля –
миролюбна, свята Україна,
Хай у єдності квітне,
неначе замріяний сад!*

Володимир Мельников народився у Чернівцях. Проходив військову службу в частинах колишнього Радянського Союзу та країнах Варшавського Договору. Випускник та викладач Військової Академії проти-повітряної оборони.

Після проголошення незалежності України продовжив службу у Збройних Силах України та Генеральній військовій інспекції при Президенті України. Відряджався для виконання службових завдань до Боснії та Герцеговини, США, Чехії, Румунії, Великої Британії, Польщі, Греції, Італії, Німеччини. Працював у апараті Президента України.

Заслужений діяч мистецтв України, кандидат технічних наук, доцент, полковник у відставці, державний службовець третього рангу, лауреат премій «Смарагдова ліра» у 2004 та 2006 роках, член Ради Земляцтва буковинців у місті Києві.

Автор понад 100 наукових робіт та збірок літературних творів «Друзям» і «Українці – не папуаси».

Нова Україна

У новітній історії світу
Місце є і новій Україні,
Де священні слова «Заповіту»
Вже співають у вільній країні,
Де кордони держави – святиня,
Де, вклоняючись низько калині,
Ми пишаємось тим, що віднині
Є господарями в Україні.

Прапор наш є синім, як небо,
І є жовтим, як стигле жито.
Нам чужої землі не треба,
А свій – пощастило служити.
Ми пишаємось тим, що свідомо,
Присягнувши новій Україні,
Захищаємо мир і кордони,
Нашу Тузлу і острів Зміїний.

Вже ніколи не вмере Україна,
Її слава, історія, воля...
А усі ми – єдина родина
Від Карпат і до Чорного моря.
І хоча ми несхожі і різні,
Нас об'єднує гілка калини,
Незалежність, любов до Вітчизни
І до прапора України.

Ми за єдність твою, Україно!

Незалежності шлях був
омріяний мудрим Тарасом,
У піснях кобзарів –
сивоусих, чубатих, сліпих...
Незалежності шлях
ми обрали народом – всі разом,
І сьогодні згадаймо причетних
до цього усіх.

Хай твої кольори
не розколюють нас, а єднують,
Навчимося прощати і інших,
не тільки себе.
І могутні держави у розбраті

в Лету зникають...
Ми – за єдність народів,
які населяють тебе.

Ми за єдність твою –
незалежна і рідна країна!
За твоє процвітання –
від Криму до сивих Карпат.
Наша рідна земля –
миролюбна, свята Україна,
Хай у єдності квітне,
неначе замріяний сад.

Незалежності день –
день єднання народів країни,
Всіх народів твоїх – і великих,
і зовсім малих.
Незалежності день –
свято вірних тобі, Україно,
Всіх дочок і синів, всіх дітей,
Україно, твоїх.

Не метушись

Не поспішай, у метушні
Як дим зникають кращі дні...
І не барись – твори добро,
Твори – і вдома, і в метро.

Не поспішай кудись втекти,
Якщо не встиг себе знайти.
Не спалюй мрії і мости,
А за печалі всіх прости.

Навчись любити кожну мить
За неба сонячну блакить,
За те, що ходиш по землі,
За хліб духмяний на столі.

Не поспішай, не метушись,
Якщо попросять – зупинись,
Твори добро і з цим ніколи не барись,
Радій життю, радій красі,
Усе життя в собі неси
Це відчуття Добра, Любові і Краси.

Творить добро

Не сподівайтесь повернути
Усе, що втрачено давно.
Буває згубніше отрути
Людій випите вино.

Не слід також себе картати,
Якщо чогось не досягли,
Якщо не стало мами й тата,
Якщо любов не зберегли.

Творить добро і пам'ятайте –
Життя спливає кожну мить.
І кожну мить життя вітайте,
Коли і сяє, і гримить...

Бо час назад не повернути.
Утрат ніколи не збагнути.
А ще відомо нам давно:
Життя – це точно не кіно.

Клятва Україні

Ми на варті державних кордонів,
А у небі – ми крила твої.
Ми солдати твої невідомі,
Що пройшли через пекло боїв.

Ми закохані в твої простори,
У Карпати і велич Дніпра.
У блакить твого Чорного моря,
Край співучих людей і добра.

Нам тебе захищати, країно!
Ми – солдати твої і сини.
Хай живе наша Русь – Україна,
А негоди – минуться, як сні.

Україно, Україно!
Ми готові віддати життя
За єдину і рідну країну,
За щасливе твоє майбуття.

Лист мамі

Пробачте, мамо! Я недобрий син,
Бо Ви писали: «з кожним роком гірше,
На «пенсію» не підеш в магазин...»,
А я — пишу Вам недоречні вірші

Про сенс життя, гармонію краси
І що не все вимірюється грішми...
Так, за «красу» не купиш ковбаси,
Не нагодуєш праведних і грішних,

Колодязь не відновиш, якщо він
Давно вже на підвір'ї завалився...
Та піднімався Київ із руїн
І зараз, мамо, — гарний, наче вмився.

Будуються собори і метро...
Повірте, мамо, це не тільки гроші!
Крокують поруч Кривда і Добро,
Є люди ненажери, є й хороші.

Ніхто не прибере за нас «сміття»
І не здолає труднощів... Тож, мамо,
Хіба не в тому вищий сенс життя –
Сприймати все з любов'ю і піснями?

Я вірю, що краса — врятує світ
І людяність — паскудство переможе!
Терпіння і здоров'я дай Вам Боже,
А Чернівцям — уклін мій і привіт.

Давайте зустрічатись

В житті бувають різні негаразди –
Коли найкращий друг не зрозумів,
Коли навколо вас панує заздрість
І перший грім, як кажуть, прогрімів.

Усіх нас тішить щирість і повага.
Тож кожне слово, сказане з теплом,
У діалозі — ваша перевага,
Без цього ви —
як птах з одним крилом.

Коли на вас стіною давлоть стреси
І вам бракує спокою і сну,

Згадайте ваші спільні інтереси,
Поговоріть... і знищіть ту стіну.

Давайте будемо частіше зустрічатись,
Шукати істину і навіть сперечатись,
Але з повагою до інших, і радіти,
Що спромоглися їх бажання зрозуміти.

Ніч серпнева

Ніч серпнева поезії пише,
А тепло хтось на зиму краде...
Крізь серпанок ранкової тиші
Промінь сонця на Лавру впаде.

Спалахнуть куполи горділиво
І засяють велично хрести.
Мить мине – і вже сонячна злива,
Як цунамі, накриє мости,

Розіллється яскравим бурштином,
І освячені хвилі Дніпра
Понесуть дивовижну хустину
З ниток сонця, води і добра...

Вас вона непомітно торкнеться,
І на довгі, щасливі літа
Радість дива в душі не минеться...
Серпень... Ніч... і луна золота...

Козацькі походи на човнах по Дніпру

Київська Федерація Бойового
Гопака запрошує на човнові
походи по Дніпру.
Човновий табір проходитиме
поблизу Києва в Колисці
Трипільської культури.

В програмі походу:

- краєзнавчі подорожі;
- екскурсії по визначним місцям Київщини;
- навчання човновій справі та човнові подорожі;
- оздоровчі вправи та основи самозахисту в системі Бойового Гопака;
- багато цікавої інформації з історії України та довкілля...

Запрошуються всі бажаючі віком від 14 років (верхньої межі немає).
Походи відбудуться з 7 серпня по 10 вересня.

Отримайте заряд позитивної енергії та незабутні спогади про літній
відпочинок на цілий рік!

Додаткова інформація за тел.: (044) 332-77-47, 067 933-32-44.

Іван МОСКАЛЕНКО:

**«Де б не виступав
колектив Національного
президентського
оркестру, глядачі
завжди аплодували
йому стоячи»**

— Іване Степановичу, яких успіхів досяг Національний президентський оркестр за 15 років?

— За цей час ми пройшли великий творчий шлях і маємо значні здобутки. У нашому складі, власне, є два оркестри — духовий та камерний. На цій базі можуть виступати симфонічний, естрадно-симфонічний оркестри, біг-бэнд, диксиленд, квартет, струнний квінтет... Наш колектив здобув визнання не тільки на Батьківщині, а й за кордоном. З нами працювали видатні майстри сцени України та знамениті диригенти з Японії, Швеції, Франції, Росії, США...

— Анатолію Михайловичу, чим виправдана назва вашого оркестру?

— Відомо, що Національний президентський оркестр є одним із атрибутів глави Української держави. Він створювався на зразок тих оркестрів, які вже давно існують в Європі. Відповідно до Положення про Президентський оркестр Збройних Сил України, яке затверджене Указом Президента, Національний президентський оркестр — військовий творчий колектив, який, насамперед, здійснює музичне обслуговування державних заходів, що проводяться за участю глави держави або під його патронатом.

— Іване Степановичу, наскільки щільним є графік концертних виступів Президентського оркестру?

— За рік оркестр проводить понад вісімдесят сольних оркестрових концертів. Це без урахування гала-концертів, виступів на держа-

вних заходах, забезпечення цивільних та військових свят, записів на телебаченні та радіо, супроводу виступів солістів. Ми беремо активну участь у військово-патріотичному вихованні — виступаємо з концертами у віддалених гарнізонах.

— У 2003 році Президентський оркестр отримав статус національного...

— Отримання статусу «національний» не є несподіванкою для нашого оркестру. Вагомий внесок колективу в розвиток української духовності, його високий професійний рівень виконавської майстерності визнаний музичною елітою України. У цьому заслуга усіх музикантів, які чітко розуміють своє призначення. Однак навколо статусу «національний» виник певний казус. Так, підготувавши всі необхідні документи для здійснення фінансування за новим статусом, ми й сьогодні отримуємо зарплату виконавців звичайного оркестру. От вам і всі переваги!

— Анатолію Михайловичу, яким є репертуар музичних творів, виконуваний оркестром?

— Оркестр уже записав до золотого фонду Національної радіокомпанії понад сто двадцять творів української та світової класики і популярної музики. Сьогодні в нашому репертуарі більше тисячі творів. Ми беремо участь в культурно-мистецьких заходах не тільки на сценах Маріїнського палацу, Національної філармонії, Національної опери, Національного палацу культури «Україна». Немає жодного оперного театру і філармонії в Україні, де б не звучали музичні

Національний президентський оркестр — лауреат багатьох міжнародних фестивалів — нещодавно відсвяткував своє 15-річчя.

Напередодні цієї знаменної події начальник оркестру полковник Іван Москаленко та його художній керівник — головний диригент Анатолій Молотай розповіли читачам «ВУ» про творчі здобутки цього мистецького гурту та його плани на майбутнє.

«Ми записали до золотого фонду Національної радіокомпанії понад сто двадцять творів української та світової класики і популярної музики. Сьогодні в репертуарі оркестру більше тисячі творів».

*Анатолій Молотай,
народний артист України,
художній керівник та головний
директор оркестру*

твори у виконанні Президентського оркестру.

Нещодавно наш колектив разом із метром української оперної сцени Володимиром Гришком та його учнями провів акцію «Обличчя нової опери», відвідавши з концертами шість міст України: Львів, Одесу, Дніпропетровськ, Донецьк, Харків, Київ. І таких блискучих виступів нашого колективу було чимало.

Разом з тим ми створили чимало проєктів за власною ініціативою, які були реалізовані завдяки сприянню Міністра оборони України Анатолія Гриценка. Наприклад, один з них «Реквієм пам'яті через всю Україну», приурочений до 20-ї річниці трагедії на Чорнобильській атомній станції. Оркестр об'їздив усі АЕС України, провівши про-

тягом двох місяців понад 50 концертів. Останній музичний твір Моцарта «Реквієм», який є шедевром всесвітньої музичної культури, оркестр разом з хором Київського муніципального академічного театру опери і балету для дітей та юнацтва (головний хормайстер Анжела Масленнікова) виконав в ГШ ЗС України і в Музичному театрі у Києві.

До свята Перемоги у Великій Вітчизняній війні ми провели акцію «Майстри мистецтв — містам-героям». З концертами наші музиканти відвідали всі міста-герої України.

— **Анатолію Михайловичу, Ви вже розповідали про плідну співпрацю з народним артистом України Володимиром Гришком. А хто ще співпрацює з оркестром?**

— Це, насамперед, хорові колективи Національної опери, Національної капели «Думка», Музичного театру. Народні артисти України Валентина Степова, Віктор Шпортько, Володимир Засухін, Віталій Білоножко, Таїсія Повалій, тріо тенорів із Володимиром Гурцем, Іван Попович, Лідія Кондрашевська, Олександр Пономарьов, Микола Мозговий, Олександр Василенко... Цей перелік можна ще довго продовжувати. У нашому колективі працюють і молоді виконавці, які ще не мають високих звань, але заслуговують на те, аби про них згадати. Це — Ірина Зябченко, Вікторія Осадчук, Микола Ільченко, Володимир Прокопенко, які посправжньому закохані у свою професію.

Колектив з великою відповідальністю ставиться до дорученої справи. Пригадую, як у середині 90-х років у Страсбурзі до готелю, де ми розмістилися, після концерту приїхав наш посол. Коли доповіли про його візит, я не дуже зрадів. Подумав, що, напевне, щось трапилося. А вже після виступу я відпустив музикантів прогулятися вулицями вечірнього міста. Але він обняв мене, подякувавши за високий професіоналізм наших виконавців, і сказав: «Для того, щоб зробити те, що зробив Ваш колектив для визнання України, президентові потрібно було б прийждати не один раз».

Бесіду вів Олег МАТЕНКО

YUKON:

І ДАЛЕКЕ СТАЄ БЛИЗЬКИМ

Фірма «Белтекс» підготувала до виробництва й почала випуск нової серії біноклів Yukon

Протягом останніх років білоруське оптичне підприємство «Белтекс» постійно представляє новинки. Ми уважно слідкуємо за розвитком цієї фірми й багато писали про її продукцію, яка вигідно відрізняється високою якістю та розумною ціною.

Біноклі Yukon виконані на базі одного корпусу (є незначна відмінність у довжині в різних модифікаціях), але з різною оптичною частиною. Однаковими є призмове конструкція (так звана схема Порро — класика для біноклів) та діаметр об'єктива — 50 мм. Випускаються моделі зі збільшенням 7, 10, 12, 16, 20х. Головна характеристика — висока світлосила, а для 7х–12х ще й широке поле зору (ці модифікації позначені буквами WA — «wide angle»). Досить рідкісним для біноклів цієї цінкової групи є використання багат шарового просвітлюючого покриття True Color на основі магнію.

Поєднання цих властивостей дозволяє використовувати біноклі даної серії в сутінках, коли рівень освітленості значно знижується. Вони мають не тільки універсальне застосування, а й призначені для виконання вузькоспеціалізованих завдань, таких, наприклад, як спостереження за результатами стрільби на невеликих і середніх (50–150 м) дистанціях. Прилади мають чудові оптичні характеристики. Щоправда, вага бінокля — близько 750 г, та й розміри трохи більші, ніж у стандартного польового бінокля, але це дає можливість встановити світлосильну оптику. Крім того, будь-який масивний бінокль забезпечує кращу стійкість при спостереженні, нівелюючи тремтіння рук. Це особливо важливо для приладів з великою (більше 16х) кратністю.

Корпус бінокля виконаний з міцного вуглепластику й має гумове покриття. Міцність на крутіння забезпечується міцним металевим мос-

том. Біноклі мають центральне настроювання та діоптрійне підстроювання правого окуляра. Ще одним цікавим елементом конструкції є патентована система кришок Eclipse.

Рухливі з'єднання біноклів мають захищені від пилу сальники, які запобігають забрудненню та проникненню вологи. Щоправда, вважати бінокль повністю водонепроникним все-таки не варто — тривале занурення його у воду небажане, але короткочасні «купання» (тим більше атмосферні опади) витримуються цілком комфортно. Особливо слід відзначити біноклі професійної якості серії Yukon Pro, які мають більшій рівень захисту від вологи, підвищену стійкість до ударів та механічних ушкоджень.

Дизайн біноклів, як і всієї продукції «Белтекс», виконаний у сучасному стилі. Те саме можна сказати й про комплектацію — туди входять чохол та ремінь. Позначається тривалий досвід роботи «Белтекса» на західному, насамперед американському ринку.

Перші враження від ознайомлення з новинками Yukon — це акуратно виконана й продумана річ. Насамперед, привертає увагу вкритий гумою корпус — його форма й покриття дозволяють зручно утримувати бінокль у руках. Кришки дійсно виявилися зручними у використанні. Відкривши, їх можна повернути усередину або вниз, аби вони гарантовано не заважали тримати бінокль.

Ще один важливий фактор — ціна. У середньому вартість таких біноклів складає 380–550 гривень залежно від модифікації, що вже помітно дешевше за найдоступніші японські аналоги (480–690 грн.) «молодших» серій. Разом з тим, якість біноклів «Белтекс» нічим не поступається цим моделям, але при цьому вона значно вища, ніж у російських і більшості китайських аналогів.

**ЗА ІНФОРМАЦІЄЮ ЩОДО ПРИЙОМУ НА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ ЗА КОНТРАКТОМ
ЗВЕРТАЙСЯ У ВІЙСЬКОВИЙ КОМІСАРІАТ ЗА ТЕЛ.: (044) 456-32-24, 456-11-05**

ВІЙСЬКОВА СЛУЖБА ЗА КОНТРАКТОМ — НАДІЙНЕ СЬОГОДЕННЯ, ВПЕВНЕНЕ МАЙБУТНЄ

Грошове утримання

Житлове забезпечення

Речове забезпечення

Медичне та санаторно-курортне обслуговування

Державне страхування життя військовослужбовців

Можливість отримання цивільної професії

04071, М. КИЇВ
ВУЛ. ВЕРХНІЙ ВАЛ, 34
ТЕЛ./ФАКС: (044) 467-7540
WWW.EPOS.KIEV.UA
E-MAIL: RECOVERY@EPOSMAIL.KIEV.UA

ЦЕНТР ВІДНОВЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ №1 В УКРАЇНІ

Відновлення інформації на всіх типах носіїв
з використанням технологій світового лідера
ONTRACK DATA recovery та власних розробок

Гарантоване знищення інформації

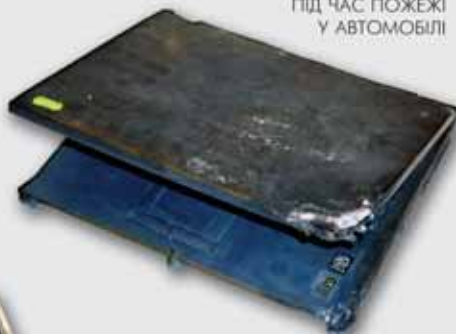
Діагностика та ремонт
накопичувачів
любого ступеню
складності

EPOS
Ontrack™
в і д н о в л е н н я д а н и х

ПОШКОДЖЕНІ
ЖОРСТКІ ДИСКИ
(HDD)

НОУТБУК, ПОШКОДЖЕНИЙ
ПІД ЧАС ПОЖЕЖІ
У АВТОМОБІЛІ

КОМП'ЮТЕР ПІСЛЯ ПОЖЕЖІ

ІНФОРМАЦІЮ ВІДНОВЛЕНО!